

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
 ΠΟΙΗΣΗ — ΔΙΗΓΗΜΑ — ΚΡΙΤΙΚΗ — ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ — ΘΕΑΤΡΟ — ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΑ Β΄ — ΦΥΛΛΟ 2 (14) — ΑΘΗΝΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1921

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ : Τὸ μυστικὸ τοῦ γέρο
 Λεβαντῆ.
 ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ : Δανάη.
 ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ : Ρόδα στὴ θλίψη.
 Γ. Θ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ : Σαλώμη.
 ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ : Μ. Σ. — Μιὰ ἀνάμνηση.
 Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ : Χαρά.
 ΜΗΤΣΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ : Ἐν' ἀπόγεμα.
 ΝΙΚΟΣ Ι. ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ : Βασίλειμα.
 ΝΑΣΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ : Τὸ ἡμερολόγιο ἑνὸς τρελλοῦ.
 ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΒΕΑΚΗΣ : Ζωή.
 ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ : Γιορτάσι.
 Φ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ : Τὸ γλωσσικὸ στὴν Ἐθνοσυνέλευση.
 JULES DE GAULTIER : Ὁ Μποβαρισμός.
 ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ : «Διάλογοι».
 MAX DAUTHENDAY : Σιγὰ φυσάει...—Τὰ μάτια μας...
 ALFRED MOMBERT : Μεθυσμένος περίμενα...—Ἐ-
 κανα πράγματα μεγάλα...
 ELSE LASKER - SCHÜLER : Τὸ ἐρωτικὸ τραγοῦδι
 μου—Συντέλεια.
 PAUL VERLAINE : Τὸ ἀγαθὸ τραγοῦδι — Green—
 Sagesse.
 KARL EWALD : Ἀνάμνηση ἀπὸ ἓνα χωριάτιο πανη-
 γύρι.
 Δ. Π. : Ἡ Σκέψη γενικὰ καὶ οἱ σημερινὲς ροπὲς τῆς Τέχνης.
 Ἑλληνικὴ Φιλολογία — Γράμματα — Σημειώματα.

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
ΠΟΙΗΣΗ — ΔΙΗΓΗΜΑ — ΚΡΙΤΙΚΗ — ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ — ΘΕΑΤΡΟ — ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΑ Β' — ΦΥΛΛΟ 2 (14) — ΑΘΗΝΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1921

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΓΕΡΟ ΛΕΒΑΝΤΗ

Καθισμένοι στο ιδιαίτερο του μαγαζιού του κύρ 'Ηλία, μέναμε απ' ώρα, σιωπηλοί. Μιά στενοχώρια μᾶς βάρυνε. Πρὶν εἶπαμε πρὸς πολλὰ γι' αὐτὴ τὴ στενοχώρια, καὶ μετὰ, ἀφοῦ εἶπαμε, εἶπαμε, ὁ ἓνας στὸν ἄλλον, πάλι γι' αὐτὴν ἀρχίσαμε νὰ λέμε καὶ μὲ τὸν ἑαυτὸ μας..

Πάνω σαυτὸ ἡ πόρτα ἀνοιξε καὶ φάνηκε ὁ γέρο Λεβαντής. Ἦρθε καὶ κάθισε κιαυτὸς στὸ τραπέζι μας. Ἡ συζήτηση μὲ τὸν ἑαυτὸ μας ἔπαψε στὴν ἐμφάνησή του. Ἄλλ' αὐτὸς ἀντὶ νὰ μιλήσει, νὰ πρὶ, ὅπως πάντα, γιὰτι εἶχε εὐθυμία νεανική, ἢ νέου εὐθυμου, μ' ὄλα του τὰ ὀγδόνα τέσσερα χρόνια, τὸν εἶδαμε νὰ μένει σκεπτικὸς κιαυτὸς καὶ στενοχωρημένος σάν καὶ μᾶς.

— ὦ, ὦ! ἔκανα, ἄλλος μὲ στενοχώρια μᾶς ἦρθε! Μὴ ἔχουμε συνέδριο στενοχωρημένων ;

— Μὰ τὸν ἄγιο, εἶπε αὐτὸς, ἔχεις δίκαιο, εἶμαι στενοχωρημένος! Δὲν ἔχω ὄρεξη ἀπόψε, μοῦ κόπηκε!

— Μὰ πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ θαῦμα; ρώτησε ἓνας ἀπ' τὴν παρέα μας.

— Θὰ σᾶς τὸ πῶ, μωρὲ παιδιὰ, γιὰτι εἶνε ἀλήθεια, περίεργο! Ἄλλὰ πῶς νᾶρχίσω; Πρὲπει πρῶτα, πρῶτα, νὰ σᾶς πῶ μιὰ παλιά μου ἱστορία, ἓνα μυστικὸ μου!.. Τώρα πάλιωσε πιά!

Ἔολον τὰ μάτια λάμπανε, μιὰ πνοὴ φύσηξε ζωῆς στὴν παρέα μας, καὶ οἱ καρῆκλες κινηθῆκανε πρὸς κοντὰ!

— Γιὰ λέγε, λέγε μας!

— Ἀκοῦτε καλά! Εἶχα κέγῳ, ἀρχισε αὐτὸς, μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ, μάνα! Δὲν πιστεύω κανεὶς σας νᾶμφιδάει; Πῶς δὲν εἶχα μάννα κέγῳ καὶ δὲν εἶμουνα μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ, παιδί, καὶ φώναζα — Μαμά, μάνα; Ναὶ εἶχα κέγῳ μαμά, μάνα.. Μάνα! Ἄς εἶνε. Ἔτσι εἶνε ὁ κόσμος!.. Ποῦ λέτε, ὅπως καὶ τώρα, ἐδῶ μιὰ ἀσθένεια εἶχε πέσει στὴν πατρίδα μου μεγάλη ὁμως, πολὺ αὐτὴ, καὶ θέριζε κόσμον καὶ κοσμάκι.. Ἄλλοι εἶχανε φύγει, πήραν τὰ βουὰ, ὅπως λένε, γιὰ νὰ σωθοῦν, κιᾶλλοι εἶχαν κλειστεῖ στὰ σπίτια τους. Οἱ δρόμοι εἶταν ἔρημοι, ἀκουγα νὰ λέει ὁ πατέρας μου ἔπειτα, καὶ κάποτε ξεφωνητὰ ἀκούγονταν.. Φόβος καὶ τρόμος! Ἔνα ἀμάξι μακρὺ, λέγανε, γύριζε κῆπαρνε τὰ πτώματα καὶ, χωρὶς παπᾶ καὶ διάκονο, τὰ πήγαιναν! Ἔμεῖς καθόμαστε ἔξω ἀπ' τὴν πόλη. Ἐκεῖ δὲν εἶχε γίνεῖ κανένα κρούσμα. Μέσα στὸ περιδῶλι μας καὶ στὴν ἀποθήκη μας εἶχαμε ὅ τι μᾶς ἀναγκαιοῦσε κῆτσι δὲν

τρέχαμε νὰ ζητοῦμε δῶ καὶ κεῖ.. Καὶ δὲ βγαίναμε διόλου ἔξω ἀπ' τὴ μάντρα τοῦ περιβολιοῦ, μέναμε κεῖ κλεισμένοι. Ὁ πατέρας μου καὶ ἡ μάνα μου μᾶς φοβέριζαν. Ἄλλ' ἐγὼ ἔβγαίνα κρυφά. Δὲν πήγαινα πρὸς τὴν πόλη, ἀλλὰ γύριζα κῆυρσικα κατὶ φίλους μου καὶ παίζαμε. Παιδιά, παιδιά! Πεντάρια δὲ δίναμε γιὰ τὴν ἀρρώστια, κοιτάζαμε τὸ παιχίδι μας..

Ἄλλὰ μιὰ μέρα ἓνα ἀπ' αὐτὰ τὰ παιδιά, ἓνα πολὺ φτωχὸ παιδί, μᾶς εἶπε κάτι. Μᾶς εἶπε, ὅτι σ' ἓνα σπίτι, ποῦ τὸ ξέραμε καλά, κοντὰ σὲ μιὰ ἔρημη ἐκκλησίτσα, μισὴ ὄρα ἀπὸ μᾶς, κῆξω σχεδὸν ἀπ' τὴν πόλη, ὄλοι μέσα κεῖ εἶχαν πεθάνει ἀπ' τὴν ἀρρώστια! ἴσαμε τὸν τελευταῖο! Καὶ τὸ σπίτι ἔμενε ἄδιο ἀπ' ἄνθρωπο μὲ τὰ πουλερικά..

Ἡ ἰδέα τῆς ἀρπαγῆς κίνησε ὄλους τοὺς συντρόφους μου νὰ πάνε. Καὶ πήγα κέγῳ μαζί. Καὶ μπήκαμε στὸ σπίτι κείνο τὸ ἔρημο.. Ἄσπετα!.. Ἐγὼ δὲν πήρα τίποτα, γιὰτι πῶς θὰ τὸ πήγαινα στοὺς γονιοὺς μου. Οἱ ἄλλοι πήραν. Τώρα πῶς θὰ τὰ παρουσιάζανε, δὲν ξέρω! Μετὰ δυὸ ἔμωσ, μέρες, νὰ ἡ μάνα μου καὶ ἀρρωστῆνε ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσθένεια! Καὶ τὴ χάσαμε! Ἀρρώστησε καὶ ὁ πατέρας μου καὶ μιὰ ἀδελφὴ μου, ἀλλὰ σωθῆκανε..

Ὁ πατέρας μου δὲν ξαναπαντρεύτηκε, ἔμεινε ἔτσι, καὶ μόνος μᾶς περιποιότανε. Καὶ εἶμαστε τρία κορίτσια καὶ δυὸ ἀγόρια. Κάποτε ἀκουγα τ' ἀδέλφια μου νὰ λένε:

— Εἶδα ἀπόψε τὴ μανούλα μας!

Καὶ ὁ πατέρας μου πάλι:

— Εἶδα ἀπόψε τὴ μάνα σας!

Ἔολοι τὴ βλέπανε ὄλοι στὸν ὕπνο τους, σὲ ὄλους πήγαινε, καὶ μόνον σὲ μένα, σὲ μένα ποῦ τὴν ἐπιθυμοῦσα τόσο, κῆκλαιγα νὰν τὴ δῶ, δὲν ἐρχότανε! Πέρασαν λίγα χρόνια. Ἡ μάνα μου σὲ μένα δὲν εἶχε φανεῖ! Μιὰ μέρα μεγάλος πιά, καὶ γραμματισμένος, μοῦ ἦρθε ἡ ἰδέα, πῶς ἐγὼ τῆς πήγα τῆς μάνας μου τὸ θάνατο. Καὶ τότε σὰ νὰ βρήκα καὶ τὴν αἰτία, ποῦ δὲ φανερονότανε σὲ μένα! Τί μαρτύριο τράβηξα! Χρόνια καὶ χρόνια μοῦκοδε αὐτὸ τὴν κάθε χαρά! Καὶ μοῦ παρουσιαζόταν αὐτὸ, ἴσα, ἴσα, στὶς στιγμῆς, ποῦχα κάποια εὐθυμία. Ἄλλὰ σιγά, σιγά ἔπαψε νὰ μένοχλεῖ. Καὶ μήπως ἔφταιγα γῶ, ἓνα παιδί ἀνόητο; Ἄλλὰ καὶ μεγάλος πιά, ἄντρας, ἡ μάνα μου ποτὲ δὲν μοῦ εἶχε παρουσιαστῆε στὰ ὄνειρά μου. Ὄταν πήγαινα νὰ δῶ τίς ἀδελφές μου, παντρεμένες μὲ παιδιά, τὸν ἀδελφὸ μου, ἀκουγα, πῶς εἶ-

χανε δει τή μάνα μας στὸν ὕπνο τους. Καί γὼ τί νὰ τοὺς πῶ; Τοὺς ἔλεγα πὼς κέγῳ τήν εἶχα δει. Κρατοῦσα καί τῶνα μυστικό καί τᾶλλο...

Περάσανε χρόνια καί χρόνια. Ἄλλα ἀπ' τ' ἀδέλφια μου στὴν πατρίδα, πεθάνανε καί ἄλλα ζοῦν ἀκόμα με παιδιὰ κ' ἐγγόνια. Κάποτε, ἀργά καί πού, πού βάζουν καί μοῦ γράφουνε, μοῦ λένε, ὅτι βλέπουν, εἶδαν τή μάνα μας, ἢ τὸν πατέρα μας στὸν ὕπνο τους. Καί αὐτὸ ἴσα, ἴσα τοὺς παρακινεῖ καί μοῦ γράφουν. Ἐγὼ τὸν πατέρα μου κάπου, κάπου τὸν βλέπω καί τὸν ἔδλεπα πάντα, ἀλλὰ τή μάνα μου ποτέ! Πού νὰ φανεῖ σέ μένα! Σὰ νὰ μοῦ βαστᾶ κάποια γιὰ κείνο πού τῆς ἔκανα!. Κι αὐτὸ εἶνε, αὐτὸ!

Λοιπόν, σήμερα, νά, αὐτὸ τὸ ἀπόγευμα, πήγα στὸ σπίτι καί πλάγιασα λίγο, ὅπως συνηθίζω. Καί τί εἶδα στὸν ὕπνο μου νομίζετε; Τή μάνα μου!. ναί, ναί, τή μάνα μου!. Ἐστερα ἀπὸ τόσα χρόνια με θυμήθηκε!. Καί νὰ δεῖτε! Ἐξίμουνα, λέει, μικρὸς καί καθόμαστε κεί, στὸ σπίτι τὸ παλιό

με τὸ περιβόλι, στὴν πατρίδα μας..

— Ν' ἀλλάξεις, μοῦ εἶπε, σοῦ τᾶπλωνα τὰ ρούχα σου καί στεγνώσανε!.

Κ' εὐθὺς ξύπνησα..

Ὁ γέρο Λεβαντῆς ἔπαψε καί χαμήλωσε τὸ κεφάλι. Ἔμεῖς μείναμε ἀφωνοί. Αὐτὸς πάλι, μίλησε, με κάποιο πικρὸ χαμόγελο, ὑψώνοντας τὸ κεφάλι:

— Παιδιά, νὰ τὸ ξέρετε, με συγχώρεσε ἡ μάνα μου, ἀλλά.. τώρα με θέλει μαζί της!.

Τοῦ δώσαμε θάρρος, τὸν περιελάσαμε, κέπειτα με τὸ κρασί φάνηκε ὁ γέρο Λεβαντῆς νὰ τὸ λησμόνησε..

Τὴν ἄλλη ἔμως βραδιά μάταια τὸν περιμέναμε νὰ ἔρθεῖ. Καί τὴν ἄλλη μέρα, πού τὸν ζητήσαμε στὸ σπίτι του, μάθαμε πὼς εἶταν ἀρρωστος βαριά ἀπ' τὴν ἀρρώστια, πού ἔδερνε τὴν πόλη μας..

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΔΑΝΑΗ

Καθὼς ἀπ' τὸ μικρὸ γεννιᾶται τὸ μεγάλο, τὸ ἐκστατικό φεγγάρι, κι' ὅπως σταλάζει κάτω ἐδῶ στοὺς τόπους κι' ἔλη τὴ γῆ μεθαί, ἀπ' τὴ φιλία μιὰ μέρα στὲς ψυχὲς —ἔτσι καί στοὺς ἀνθρώπους— ὁ ἔρωτας πρωτόφαντος ξυπνάει, παιδοῦλα, πού σὲ πρόσμενα μιὰ μέρα, στὸ βουναλάκι τοῦ σπιτιοῦ σου ἐκεῖ, στὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ σου πέρα, καί με τοῦ φεγγαριοῦ τὴ χάρη, πού μέσα μου κ' ἡ ἀγάπη εἶχε ὑψωθῆ, καθὼς τὸ πιὸ λαμπρὸ στὸν οὐρανὸ φεγγάρι.....

Ὅμως, Δανάη, ὁ κρυφὸς πόνος στὴν καρδιά δὲν πάει, μὰ ὁ πόνος πάει πού λάμπει ἀσκέπατος σὰν τὸ μεγάλο τὸ φεγγάρι, μὰ ὁ πόνος πάει πού ἀπὸ τὲς δυὸ κάνει καρδιᾶς τὸ ἐρωτικό ζευγάρι!

Τὸ δάκρυ σου τ' ὀλόργυρο στοῦ φεγγαριοῦ τὸ φῶς ἄς μὴν κυλήσῃ ἀπὸ τῶν καστανῶν ματιῶν τὴ βρύση μέσ' τοῦ προσώπου σου τὰ δυὸ λακκάκια, παιδοῦλα, πού ἔφυγες μιὰ μέρα, ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα με τοὺς ἀφρούς, στὸ γαλανὸ νησάκι πέρα, καί πού σὲ καρτερῶ πίσω νάρθηξ πάλι ἀπὸ τὸ δρόμο σου γιὰ νὰ περάσω,

καί πού σὲ καρτερῶ καθὼς τὸ ἴδιο βράδυ, στὸ παραθύρι σου ἀπὸ κάτω νὰ σταθῶ, ἐνῶ ψηλά στὸν οὐρανὸ θὰ λάμπῃ τὸ φεγγάρι καί τῆς ἀγάπης μου βαθεῖα τῆς μυστικῆς ἡ χάρη.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΡΟΔΑ ΣΤΗ ΘΛΙΨΗ

Διαμάντι τοῦ ματιοῦ ἢ σταλαματιά σου, τὴν ὁμορφιά πού πλάθει τοῦ ἀνθοκόμου. Κάποιου παραμυθένιου ἀπόψε κόσμου τὸ φῶς ἀργοπεθαίνει στὴ ματιά σου.

ὦ! περιστέρι δλάσπρο τοῦ χεριοῦ σου καί τῶν λυτῶν μαλλιῶν σου ἀνατριχίλα! Πῶς τρέμουν τοῦ κισσοῦ ριχτὰ τὰ φύλλα στὴν κόχχη τοῦ ἀνοιχτοῦ παραθυριοῦ σου!

Ἔτσι πικρὰ ποτὲ μες στὴν βεράντα, χλωμὴ ψυχὴ, δὲν ἔκλαψε τὸ δεῖλι. Μ' ἕνα φιλί σοῦ σφάλισε τὰ χεῖλη ὁ βραδυνός σου πόνος, μιὰ γιὰ πάντα.

Κ' ἡ Δύση, Μυροφόρα. —Κι' ὅπως βλέπει βουδὸ τὸ σπαραγμὸ σου καί ματώνει, ρόδα χρυσᾶ στὰ πόδια σου ἀπιθώνει, δεμένα μ' ἕναν ἴσκιο, μαῦρο κρέπι...

ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΤΕΤΡΑΠΤΥΧΑ,

ΣΑΛΩΜΗ

IV

Ἀκροπατοῦνε στὸ χορὸ σὰν δυὸ κλεισμένα κρῖνα τ' ἄσπρα τῆς πόδια, λαχταροῦν τὰ μεσιτωμένα στῆθη, καί πότε φιδοπλόκαμη λυγίζεται σειρήνα, πότε λιχνίζεται ἀπαλὰ μέσα σὲ δνειροῦ βύθη.

Λυγὰει ὡς κάτω, πλέκεται σὰν κύκνος πού ἐκοιμήθη, ὕστερα ὑψώνει τὸ κορμί, σκιρτάει σὰν ἀλαφίνα, κι' ὅπως θωροῦν μες στὸ χορὸ τ' ἀλαβαστρένια ἐκεῖνα στῆθη νὰ πάλλουν, στὸ κρασί ζητοῦνε ὄλοι τὴ λήθη.

Μὰ ἔτσι ὡς κρατάει τὸ βλέμμα τῆς σ' ὄνειρα βυθισμένο, ἀξάφνα, ὑψώνει τὸ λαιμὸ σὰ φίδι ἀγριεμένο, καί τ' ἄσπρα πέπλα ὑψώνοντας τὰ μάτια τῆς σκεπάζει.

Γιατὶ στὴ ζάλη τοῦ χοροῦ πού τὸ κορμί ἔχει ἀφήσει, τὴν κεφαλή τοῦ Βαπτιστῆ σὰν ἥλιο ἔχει ἀντικρύσει χρυσόκομη σὲ ἀκτινωτὸ στεφάνι νὰ αἰμοστάζῃ.

Γ. Θ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

M. S.

Νὰ γίνομαι ἔτσι τίποτε, πιὸ λίγο κι ἀπ' τὸ τίποτε, κάτου ἀπ' τὰ πόδια ἐνὸς ἀνήμερου θεριοῦ! Ἔτσι νὰ λυώνω ἔταν μπορῶ νὰ ὀρθώνομαι στὰ ἠλιόλαμπρα τὰ πρωῖνά, καί νὰ σαλπίζω!

Κάτου ἀπ' τὰ πόδια τῆς, νὰ μὴν μπορῶ ἀπ' τὰ πόδια τῆς, τὰ δλάσπρα μικρὰ πόδια τῆς, [δὶα τῆς, κᾶν μιὰ στιγμὴ ταλαίπωρο καρμὶ μου νὰ σὲ σύρω! Κι' ἔτσι νὰ ρεῦω, ἔταν μπορῶ νὰ ὀρθώνομαι στὰ ἠλιόλαμπρα τὰ πρωῖνά καί νὰ σαλπίζω!

Νὰ γίνομαι ἔτσι τίποτε, πιὸ λίγο κι ἀπ' τὸ τίποτε κάτου ἀπ' τὰ πόδια ἐνὸς ἀνήμερου θεριοῦ!

1918

ΜΙΑ ΑΝΑΜΝΗΣΗ

Ἄργα ἀπ' τὰ βάρη μου μιὰ ἀνάμνηση ἀνεβαίνει! μιὰ μακρυσμένη ἀνάμνηση, θαμπή. Λίγες στιγμὲς ἀφοῦ μετωριστεῖ στὸ φῶς τοῦ νοῦ μου, στὰ βάρη του ξανά θ' ἀφανιστεῖ. Μιὰ ὠχρὴ μορφὴ: πόσο πικρὴ ἡ ματιά, τὰ χεῖλη! Θυμάμαι ἀπόψε τὴν κραυγὴ πού ὄλο μου τὸ ἄμαθο κορμὶ ἐξαλλο ἀνάδωσε στὸ πρωτοσιμῆξίμό μας.

Μιὰν ἱστορία, παληὰ ἱστορία, τόσες ἡμέρες εὐτυχεῖς!

Ἄργα ἀπ' τὰ βάρη μου μιὰ ἀνάμνηση ἀνεβαίνει, μιὰ μακρυσμένη ἀνάμνηση, θαμπή.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΧΑΡΑ

Ἐλπίζω τὸ λουλούδι καί ἀπ' τὰ σχίνα. Γελάει τὸ χλόισμα σὰν τὸν ἔρωτά μου. Τὸ πεῦκο παίζει ἀβρὸ με τὴν ἀχτίνα. Θὰ εὐώδιασαν οἱ τάφοι, κλίνες γάμου.

Παλμὸς τοῦ δάσου, φεύγει μιὰ ἐλαφίνα. Καί δίπλα πού ξαπλώσαμε δωχάμου, τὴν ψυχούλα τους στάζουνε ἀγρια κρῖνα. Ἄνοιγες, ρόδο αἰμάτινο, ἡ χαρά μου.

Τὴ βλέπω—στὰ μαλλιά σου πνέει—τὴν αὔρα. Κ' εἶναι βαθιὰ τὰ μάτια σου ὅπως νὰ ὄρα τὸ δρόμο τῆς ζωῆς μου, τὸν Ἀπρίλη.

Πιὰ δὲν πονῶ μηδὲ τὴν ἀνεμώνη, στὴ γις ἡ ἔρωτοπάλη πού τὴ λυώνει, καθὼς ὀρμάω γιὰ νὰ σοῦ πιῶ τὰ χεῖλη.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΕΝ' ΑΠΟΓΕΜΑ

—Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ, ὦ ἐσὺ ποῦρθεσ σὲ μένα, Τὸ χορὸ τ' ἀπομεσήμερο κ' ἔφυγες με τὸ βράδι, Περαιτικὰ σὰν τόνειρο, σὰν τὸ φιλί θλιμμένα Πού ἀφηνες φεύγοντας σὲ μένα γιὰ σημάδι.

Καί γέμισες με μὲ ἄπειρη γλυκὴτητα τὰ ξένα Πού εἶταν γιὰ μένα πιὸ βαριά κι ἀπ' τὸ σκοτάδι Κι νιώθω ἀκόμα σήμερα, πού σ' ἔχω πιὰ χαμένα, Ἄπ' τὸ κορμὶ μου νὰ περνᾶ κάποιο δικό σου χάδι.

Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ σ' ἀγάπησα καί σ' ἀγαπῶ καί τώρα Τόσο γλυκά, ὅσο γλυκά μοῦ χάριτες κ' ἐσὺ Τὴ δύναμή σου, τὴ χαρά, τὴ νιότη σου στὴν ὄρα

Πού ἔδειχνε ὁ δείχτης ἄμετρη στιγμὴ τὴν ἦδονή. —ὦ, ἐσὺ πού δὲ με γνωρίζεις κ' ἤρθες σὲ με κ' ἐγώ, Σὰ νὰ σὲ γνωρίζα ἀπὸ πρῖν, σὲ θέλω καί σὲ νοσταλαγῶ.

ΜΗΤΣΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΜΑ

Στοχαστικὴ σὰν κοίταξε ἡ ματιά μου πέρα-πέρα Στοῦ χρυσαφένιου ὀρίζοντα τὸ πορφυρὸ τὸ φῶς Οὔτε μιὰ ἐλπίδα τόση δὰ στὴν πεθαμένη ἡμέρα Στὰ κρῦά μου στῆθια ἐστάλαξε ὁ πόνθος μου ὁ κρυφός

Μὰ ὦ! πῶς! Κι' ἔτσι κι' ἀνῆμπορη ἡ ματιά μου θὰ γυρεῖε Τοῦ βραδινοῦ τοῦ ὀρίζοντα τὸ πορφυρὸ τὸ φῶς. Μοῦ φτάνει ἔταν στὰ στῆθια μου ἡ καρδιά πάντα λατρεῖε! Τῆς ζωῆς κάποιο βασίλειμα στὸ πορφυρὸ τὸ φῶς!

ΝΙΚΟΣ Ι. ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΤΡΕΛΛΟΥ

Πόσο θλιβερά είναι εδώ μέσα... Πόσο μόνος είμαι, πόσο μόνος. Κανένας, κανένας δὲ μὲ κυττάει! 'Ως κι' αὐτοὶ οἱ νοσοκόμοι μὲ ἀποφεύγουν... 'Ο γιατρός μ' ἐπισκέπτεται πολὺ σπάνια. 'Ισως νὰ μὲ φοβᾶται! Μία φορὰ τὸν ἄκουσα πὸ ἕλεγε σὲ μιὰ πολὺ καθῶς πρέπει κυρία :

— Αὐτὸς ἔχει μιὰ τρομερὴ ἀρρώστεια! 'Ἐπνιξε τὴ γυναῖκα πὸν ἀγαποῦσε κ' ὕστερα τὴν κρεοῦργησε!... Τῆς ἔκοψε, μὲνα ξυράφι τὰ στήθια, τὴ μύτη, ταῦτιά...

'Ἔτσι εἶπε γιὰ μένα ὁ γιατρός. 'Η κυρία—πὸν ἦταν, μὰ τὴν ἀλήθεια, πολὺ καθῶς πρέπει—ἔκανε κάποιον μορφασμό, πὸν δὲν τὸν θυμᾶμαι πιά. Τὸ μόνο πὸν θυμᾶμαι, εἶναι πὸς κάρφωσε τὰ μάτια τῆς ἀπάνω μου καὶ μὲ κύταξε γιὰ μιὰ στιγμή, ὅσπου ἐγὼ τὴν πλησίασα καὶ φώναξα : «'Εγὼ σκότωσα! Ναι! 'Εγὼ σκότωσα μιὰ γυναῖκα σὺν καὶ σᾶς!»—'Η κυρία τραβήχτηκε πίσω τρομαγμένη, ἀπλώνοντας τὰ χέρια τῆς πρὸς τὸ μέρος μου κι' ὁ γιατρός τὴν ἔπιασε ἀπ' τὴ μέση — — Χά... χά... χά... Τί γέλοια πὸν ἔκανα... Πὼς εἶχε παννιάσει τὸ πρόσωπο τῆς κυρίας. Μὰ κι' ὁ γιατρός, νομίζω, δὲν ἦταν καλύτερα... 'Ὑστερα ἦρθαν δύο ἄνθρωποι καὶ μὲ τραβήξαν στὴν κάμαρά μου — —

Πόσο θλιβερά εἶναι ἐδῶ μέσα... Πόσο κακὸ μοῦ κάνει νὰ εἶμαι κλεισμένος σαὐτὸ τὸ μικρὸ θλιβερὸ δωμάτιο... Πόσο πονῶ νὰ βλέπω τόσους ἀνθρώπους κλεισμένους ἔτσι, σὺν κατὰδικούς, μέσα σαὐτῇ τὴν ἀνήλιαγη φυλακή... Εἴμαστε, λέει, ὅλοι τρελλοὶ! Εἶμαι, λένε, ἓνας επικύνδιος τρελλὸς γιὰτὶ σκότωσα τὴ γυναῖκα πὸν ἀγαποῦσα—μιὰ γυναῖκα—κ' ὕστερα τῆς ἔκοψα μὲνα ξυράφι τὰ στήθια, τὴ μύτη, ταῦτιά... Πόσο μαρὸι εἶναι ὅλοι τους! 'Θαρωῶ πὸς ἐγὼ, ὅλοι ἐμεῖς ποῦμαστε ἐδῶ μέσα, εἴμαστε πῶς καλὰ ἀπ' αὐτοὺς πὸν περνοῦν κάθε μέρα ἀπ' ἔξω ἀπ' τὰ κάγκελα καὶ μᾶς κυττοῦν καὶ γελᾶνε καὶ λένε :

— Νὰ οἱ τρελλοὶ!...

Τὴν ἀγαποῦσα τόσο πολὺ! 'Στὴν ἀρχὴ ἦταν στοργικὴ, σὰ μιὰ μητέρα. 'Ἦξερε καὶ χαίδευε τόσο ὁμορφα. Καμμιά φορὰ—καὶ τώρα ἀκόμα—θαρωῶ πὸς νοιώθω τὰ ὁμορφα μακρονλὰ δάχτυλά τῆς νὰ μοῦ χαίδευουν τὸ πρόσωπο, ἀπαλά. Νοιώθω στὰ μάγουλά μου μιὰ φωτιά, πὸν χωρὶς ἄλλο, θάνατι ἢ φωτιά τῶν νυχτῶν τῆς, γιὰτὶ ἦταν κόκκινα σὺν τὴ φωτιά τὰ νύχια τῆς ἀγαπημένης μου... Πόσο τὴ λάτρευα — —

Στὸ ταβάνι τῆς κάμαράς μου ἀκούω τώρα κάτι δυνατοὺς χτύπους. Γυρίζω τὰ μάτια μου πρὸς τὸ ταβάνι καὶ συλλογιέμαι :

— Εἶναι ὁ ἀπάνω ἄρρωστος μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια πὸν χτυπιέται... Αὐτὸς εἶναι ἓνας ἄντρας ψηλός, πολὺ ἀδύνατος, μὰ μὲ κάτι πολὺ μεγάλα μάτια κατάμαυρα. Τὸ πρόσωπό του εἶναι πάντα κατάχλωμο καὶ τὰ μάτια του τόσο πολὺ μπασμένα στὶς κόγχες τους, πὸν πολλὲς φορὲς τὸ πρόσωπό του, μοῦκανε τὴν ἐντύπωση ἑνὸς ἄσπρου χαρτιοῦ,

μουνιζουρωμένου, ἐκεῖ στὸ μέρος τῶν ματιῶν, ἀπὸ δὺο βρώμικα δάχτυλα — —

Πόσο ὁμορφή, ἦταν, ἀλήθεια... Καὶ πόσο μάγαποῦσε στὴν ἀρχή... 'Ὑστερα βρῆκε τὸν ἄλλον. 'Ω, νὰ τὸν εἶχα!... Ὅτὸν σκότωσα καὶ τοὺς δὺο μαζί. Ὅτὸν τοῦβγαζα μὲ τὰ δάχτυλά μου τὰ μάτια του!...

Μὰ φτάνει : Τὸν ἐκδικήθηκα...

Τί σιγά, τί σιγά πὸν περνοῦν οἱ ὄρες. Κι' ὅμως, τὴ γρήγορα πὸν περνοῦσαν τότε... Πόσες φορὲς δὲ μοῦ φένηκε μιὰ δλόκληρη νύχτα στὴν ἀγκαλιά τῆς, μιὰ στιγμή. Καὶ πὸς μὲσφιγγε... Λὲς κ' ἤθελε νὰ πεθάνω μὲς' τὰ χέρια τῆς...

Τώρα λένε πὸς εἶμαι τρελλός : "Ἄν πραγματικὰ εἶμαι τρελλός, πρέπει νὰ τρελλάθῃκα τότε πὸν ἔσκυβα στὸ στόμα τῆς κ' ἔννοιωθα μιὰ φωτιά νὰ κυλᾷ μέσα μου, μιὰ φωτιά πὸν ἔχυναν τὰ κόκκινα χεῖλιά τῆς, σὰ νὰ κατάπινα λιωμένο μολύβι... 'Ὑστερα τὰ μάτια τῆς... Πόσα χρώματα ἀλάζανε. Κάποτε δὲν ἔβλεπα στὰ μάτια τῆς, παρὰ ἓνα ἀσπράδι μονάχα... Τὰ ρουθούνια τῆς ἀνοικοκλείνανε σὰ μανιασμένα κ' ἔννοιωθα τὰ νύχια τῆς νὰ χώνωνται βαθειὰ μὲς' τὶς σάρκες μου καὶ νὰ μὲ καίνε... Πολλὲς φορὲς τὴν κράτησα ὄρες ἀναίσθητη στὰ χέρια μου καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὴν σνεφέρω, καὶ τῆς μιλοῦσα καὶ τῆς ἔλεγα... Δὲν ἄκουγα ὅμως, παρὰ τὴν ἀνάσα τῆς ποῦβγαίνε κομπιαστὰ καὶ πότε-πότε τὰ δόντια τῆς πὸν τρίζανε ἀπ' τὴν ἡδονή...

...Ὑστερα φάνηκε ὁ ἄλλος. Δὲν εὔρισκα πιά ἡσυχία. Τὰ μάτια τῆς τώρα, ὅταν τὴν ἔσφιγγα στὴν ἀγκαλιά μου, δὲν ἀλλάζανε χρώματα, οὔτε τὸ κορμί τῆς σπαρταροῦσε, οὔτε τὰ δόντια τῆς τρίζανε... Δὲ μιλοῦσε καθόλου καὶ μοῦκανε τὴν ἐντύπωση ἑνὸς πτώματος. Τόσο κρύο ἦταν τὸ κορμί τῆς...

Γιὰτὸ τὴ σκότωσα! 'Στὴν ἀρχὴ δέιλισα λίγο. Δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ γίνῃ αὐτό. 'Ολόκληρες νύχτες κάθησα ἀνάσκελα στὸ κρεββάτι μας καὶ κυττάζοντας τὸ ταβάνι, σκεπτόμουνα πὸς θὰ γίνῃ αὐτό. Κι' ἔκλεινα τὰ μάτια μου καὶ σκεπαζόμουνα ἴσαμε τὸ κεφάλι, γιὰτὶ δὲ μπορούσα νὰ κυττάξω πιά τὸ ταβάνι. Οἱ ζωγραφισμένες θάλασσες τοῦ ταβανιοῦ, πέρανε ἓνα βαθὺ κόκκινο χρώμα, θαρωῶ τὸ χρώμα ποῦχει τὸ αἷμα. Τὸ κεφάλι κάποιου ἀνθρώπου πὸν ψάρευε, πολλὲς φορὲς μοῦ φάνηκε σὰ νεκροκεφαλὴ, μιὰ νεκροκεφαλὴ μὲ μύτη σιμὴ καὶ μὲ κάτι πελώριες ἄδειες γοῦβες ἀντὶ γιὰ μάτια... Τὸ στόμα—μιὰ τρύπα πὸν, θαρωῶ, βρωμοῦσε—μοῦ φαίνονταν σὰ νὰ γέλαγε, σὰ νὰ γέλαγε ἓνα κρύο γέλοιο...

...Θᾶρχονταν τὸ βράδυ τῆς ἄλλης μέρας. 'Στὴν ἀρχὴ εἶχα ἀποφασίσει νὰ τὴν ἀφήσω νὰ κοιμηθῇ κ' ὕστερα νὰ τῆς κόψω μὲνα ξυράφι τὶς ἀρτηρίες τῶν χειρῶν, ἔτσι πὸν νὰ μὴ νοιώσῃ καθόλου τὸ θάνατό τῆς καὶ νὰ πνιγῇ μέσα στὸ αἷμα τῆς...

Καὶ τὴν ἔβλεπα ξεπλωμένη στὸ κρεββάτι, χωρὶς νὰ

πορὼ νὰ ξεχωρίσω τὸ σῶμα τῆς — ἀλλοίμονο! — ἀπ' τὰ κάσπρα σεντόνια... 'Ὑστερα ἐγὼ πλησίαξα καὶ χάραξα τὶς κόκκινες γραμμοῦλες στὰ χέρια. Τὸ αἷμα θὰ κύλαγε, θὰ ἔπετιῶταν ἀχνίζοντας στὰ κάσπρα σεντόνια καὶ θὰ πλημύριζε... Τώρα μπορῶ καὶ διακρίνω τὸ σῶμα τῆς ἀπάνω πὸν κόκκινο φόντο...

'Ὑστερα ἄλλαξα γνώμη : Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ γίνῃ, ὅπως γίνανε.

Τὸ ξυράφι τῶββαλα κάτ' ἀπ' τὸ μαξιλάρι. 'Ἐπεσε δίπλα μου καὶ χαθήκαμε γιὰ κάμποσες ὄρες. Δὲ θυμᾶμαι τίποτ' ἄλλο, παρὰ τὸ μπίξιμο τῶν νυχτῶν τῆς μὲς' τὶς σάρκες μου καὶ τὸ σπασμωδικὸ τράνταγμα τοῦ ὀλόγυμνου κορμιοῦ τῆς — — Γιὰ μιὰ στιγμή συνήρθα καὶ θυμήθηκα. 'Ἐφερα τὸ χέρι μου κάτ' ἀπ' τὸ μαξιλάρι κ' ἔννοιωσα ἀνάμεσα στὴν πυρομένη χούφτα μου, τὴν κρύα λαβὴ τοῦ ξυραφιοῦ. Αὐτὴ εἶχε τὰ μάτια κλειστά, σὰ σβυσμένα, καὶ σπαρταροῦσε ἀσπράδι ἀνοικοκλείνοντας γρήγορα τὰ ρουθούνια τῆς. Μέσα μου ἔννοιωσα ἓναν τρόμο... — Θάρρος, θάρρος εἶπα — Τέντωσα τὰ χέρια μου κ' ἄρπαξα τὸ λαιμὸ τῆς. 'Ἡ ζωὴ μου ἦλθε μαζεύτηκε στὰ χέρια μου! 'Ἐσφιξα τόσο δυνατὰ τὸ λαιμὸ τῆς, πὸν γιὰ μιὰ στιγμή, νόμισα πὸς χάρισε τὸ κεφάλι ἀπ' τὸ ἄλλο σῶμα!... Αὐτὴ τινάχτηκε κάνα-δύο φορὲς κ' ὕστερα γούρλωσε τὰ μάτια τῆς, γεμάτα, θαρωῶ, ἀσπράδι. Τὰ νύχια μου εἶχαν μπεῖ βαθειὰ στὶς σάρκες τῆς κ' εἶχαν ἀφήσει κάτι μικρὰ κόκκινα σημαδάκια... 'Ἀρπαξα γρήγορα τὸ ξυράφι καὶ τῆς ἔκοψα, χωρὶς πολὺ δυσκολία, πρῶτα τὰ στήθια, ὕστερα τὴ μύτη, ὕστερα ταῦτιά... Τὰ χέρια μου εἶχαν γεμίσει αἷμα. Τὰ σκούπισα στὰ μαλλιά τῆς, ντύθηκα καὶ κατέβηκα γρήγορα τὴ σκάλα σκύβοντας, γιὰτὶ δὲ μπορούσα νὰ κυττάξω γύρω μου. 'Ἀνοιξα γρήγορα τὴν πόρτα καὶ βγήκα στὸ δρόμο — —

'Ἡ ὥρα ἦταν πολὺ περασμένη καὶ κανένας ἄνθρωπος δὲ βρισκονταν ἔξω. 'Ὅλα γύρω μου ἦταν ἡσυχία καὶ σιωπή, σὺν ὅλη ἢ πλάση νὰ ἦταν ἓνα πελώριο νεκροταφεῖο, σὰ νᾶταν τὰ κάσπρα σπῖτια τὰ μνήματα, πολλὰ μνήματα, ἄπειρα, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο καὶ τὰ φανάρια τῶν δρόμων τὰ θαμπὰ καντήλια τῶν τάφων. Ποῦ καὶ ποῦ μονάχα, σὲ καμμιά προφυλαγμένη γωνιά—γιὰτὶ ἔκανε κείνη τὴ νύχτα πολὺ κρύο—κανένας χωροφύλακας παραμόνευε σιωπηλός, ἀμήνητος σὰ μιὰ σκιά, σὺν κάποιες σκιὲς πὸν πλανιῶνται τὶς νύχτες μέσα στὰ νεκροταφεῖα.

'Ἀνέβαινα ἓναν πλατὺ δρόμο μὲ πολλὰ κατάμαυρα δέντρα, μαῦρα πῖσσα, πὸν μοῦ φαίνονταν σὺν κάποιες γυναῖκες ντυμένες πένθιμα μαῦρα ροῦχα, πὸν κλαίγανε γύρω στυγερὰ τάφους. 'Ὁ ἀγέρας, ποῦφερνε ἓνα διαβολεμένο κρύο, ἔκανε τὰ ἔξω φύλλα τῶν δέντρων νὰ σαλεύουνε καὶ νᾶφήνουνε ἓνα ἀλλόκοτο μουρμούρισμα, σὰ νὰ κλαίγανε μὲ πικρὸς λυγμούς οἱ μαῦρες σκιὲς γύρω στυγερὰ τάφους...

Μὲ εἶχε κυριέψει ἓνας ἀλλόκοτος φόβος κείνη τὴ νύχτα, ἓνας φόβος πὸν δὲν τὸν εἶχα νοιώσει ὡς τότε ποτέ μου. Στὸ στήθος μου ἔννοιωθα ἓνα μεγάλο βάρος πὸν μὲπνιγε καὶ μὲκανε νὰ φωνάξω, κάποιον βάρος, σὰ νᾶχαν ἀκούμπησῃ ἀπάνω στὸ στήθος μου μιὰ βαρεῖα μαρμάρινη πλάκα— ἴσως μιὰ πλάκα τάφου! 'Ἡ καρδιά μου ἀπὸ μέσα χτυ-

ποῦσε δυνατὰ καὶ γρήγορα, σὰ νᾶθελε μὲ τοὺς χτύπους τῆς νὰ πετάξῃ αὐτὸ τὸ βάρος πὸν μὲπνιγε... Τόσο γρήγορα καὶ δυνατὰ χτυποῦσε, πὸν ἔννοιωθα τοὺς χτύπους στὶς ἄκρες τῶν δαχτυλῶν μου πὸν μὲ καίγανε... 'Ἀξαφνα μιὰ νεκροκεφαλὴ παρουσιάστηκε μπροστὰ μου. Μιὰ νεκροκεφαλὴ, ἔτσι, μονάχη τῆς, σὰ νὰ χόρευε στὸν ἄερα. Τὰ κόκκαλά τῆς πὸν καὶ πὸν εἶχαν ἀπάνω καὶ λίγο κρέας πὸν βρωμοῦσε. Καθῶς γύρισε, εἶδα πίσω κάτι μακρὰ μαλλιά γυναικεία γεμάτα αἷματα. Τὰ δόντια τῆς φάνηκαν ἀπὸ μέσα νὰ γυαλίζουν καὶ γιὰ μιὰ στιγμή νόμισα πὸς τρίζανε... 'Στάθηκα κ' ἔφερα τὰ χέρια στὰ μάτια μου — — Τώρα δὲν ἔβλεπα πιά τίποτα, παρὰ ἄκουγα κάτι μέσα μου πὸν χτυποῦσε δυνατὰ καὶ πίσω μου τὸν ἀγέρα πὸν βοῦίξε, σὰ νὰ μούγγριζαν χίλιοι δαιμόνοι μαζί, ἢ σὰ νὰ γελοῦσαν ἔνα ἀλλόκοτο κρύο γέλοιο... Κάποιο παράθυρο, πὸν θᾶχε μείνει ἀνοιχτό, χτύπησε δὺο-τρὲς φορὲς, σὰ νὰ σπαρτάραγε... Κατέβασα τὰ χέρια μου καὶ προχώρησα...

Τώρα δὲν ἔβλεπα πιά τίποτ' ἄλλο, παρὰ μονάχα πέρα, σὺν ἄκρη τοῦ ὀρίζοντα, τὸ θαμπὸ φῶς τῆς μέρας, πὸν ἄρχισε νὰ θαμποχαράξῃ πίσω ἀπ' τὸν σκοτεινὸ οὐρανὸ : 'Ἦταν ἓνα κομμάτι οὐρανοῦ, σὰ μιὰ βαρεῖα μαύρη κουρτίνα, πὸν κάποιο ἀόρατο χέρι τὴν τραβοῦσε σιγά-σιγά κ' ἀπὸ μέσα τὸ θαμπόφωτο τῆς μέρας φάνταζε, σὰ μισοφωτισμένο δωμάτιο, ἓνα δωμάτιο ὅμως πὸν φωτίζονταν ἀπὸ μιὰ λάμπα μὲ κατακόκκινο γλόμπο — —

ΝΑΣΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

ΖΩΗ

Τ' ἀγέρι μὲς' στὸν πλάτανο φυσάει καὶ μουρμουρίζει, στάζει δροσιὲς ἢ 'Ανατολὴ στὸ πράσινο τριφυλλί καὶ μέσα σ' ὅλη τὴ χαρά, τρελλὴ χαρὰ τοῦ 'Απριλίου τρέχει τὸ ρέμα ἀδιάκοπα καὶ πίσω δὲ γυρίζει.

Κι' ἐγὼ στὴν ὄχτη καρτερῶ νᾶρθεῖς νὰ μ' ἀνταμώσεις καὶ τὰ νερά γοργοκυλοῦν καὶ τὰ θαρῶ καὶ κλαίω. Τὸ κῆλμά τους ἢ Ζωὴ! κ' ὅταν καλὰ τὸ νοιώσεις κυλῶντας θὰ ξεφύγεις μου καὶ σὺ γιὰ κάτι νέο!

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΒΕΑΚΗΣ

ΓΙΟΡΤΑΣΙ

Πλούσιο γιορτάσι μέσα στὴν καρδιά μου,
Θὰ στρώσω ἓνα τραπέζι μὲ τὰ χίλια—
Τὰ μύρια μοσκολούλουδα πὸν χάμου
Ἰντρογεντάει ὁ κάμπος στὴν προσήλια.
Πλούσιο μεθύσι, μέσα καὶ μπροστὰ μου
Μύρα καὶ ἀρώματα, καὶ τὰ βασίλεια
'Ἐδῶ τῶν μόνων, εἶναι μέρα γάμου
Πὸν πίνουν καὶ δροσιζονται τὰ χεῖλια.
Ψυχές, τραγγήστε σ' ὅλη τὴ στράτα,
Παντοῦ λαγήνια καὶ κανάτια κ' ὅτι
Θωροῦν ἀχόραγα τὰ μάτια ἀκράτα.
'Ὁ Νοῦς κ' ἢ Φαντασία μου σᾶς κερνᾶνε,
'Ἀπόψε εἶν' ἀφεντάδες κ' εἶνε πρῶτοι
μὲς τὸ κορμί μου νὰ μὲ κυβερνᾶνε.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Ἐπειδὴ δὲ δημοσιεύτηκε ἀκέρια στὶς καθημερινὲς φημερίδες ἡ συζήτηση ποὺ ἔγινε γιὰ τὸ Γλωσσικὸ ζήτημα στὴν Ἐθνοσυνέλευση, θεωρήσαμε σκόπιμο νὰ παρακαλέσουμε τὸν κ. Φ. Δραγοῦμη νὰ μᾶς δώσει τὸ κομμάτι ἐκεῖνο ἀπ' τὰ ἐπίσημα πρακτικά, ποὺ περιλαμβάνει τὴν ἀπάντησή του πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῆς Παιδείας, γιὰ ὅσα ὁ τελευταῖος εἶπε σχετικά μὲ τὸ πολυθρόλυτο ζήτημα.

Θαροῦμε πὸς ὅσα εἰπωθήκανε ἀπ' τὸν κ. Φ. Δραγοῦμη, ἀξίζει νὰ μείνουν ὀλησμόνητα μαζὺ μ' ἐκεῖνα ποὺ βροντοφώναξε σὲ μιὰ ὅμοια περίστασι, ἔδω καὶ δέκα χρόνια, ὁ Μαβίλης.

Φ. Δραγοῦμης (Πληρεξούσιος Φλωρίνης). Δὲν εἶναι στιγμή νὰ συζητήσωμεν διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα οὔτε διὰ τὸ ἐκπαιδευτικόν. Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κοζάνης συνάδελφος (κ. Βαρβούτης) εἶπε, καὶ ἐγὼ νομίζω, ὅτι καλὸν θὰ ἦτο ν' ἀναβληθῆ ἡ ψήφισις τοῦ νομοσχεδίου.

Ὅπωςδὴποτε ὅμως δηλώ ὅτι καὶ ἐγὼ εἶμαι τεταγμένος ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι πρέπει νὰ εἰσαχθῆ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ὡς ὄργανον διδασκαλίας. (Θόρυβος)

JULES DE GAULTIER

Ο ΜΠΟΒΑΡΙΣΜΟΣ (*)

Ἐν' ἀπὸ τὰ σημεῖα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατό ν' ἀναγνωρίσουμε τοὺς πρώτης τάξεως ἀνθρώπους εἶναι, φαίνεται, μιὰ κάποια σφραγίδα ὁμοιομορφίας, ποὺ χαρακτηρίζει ὅλα τοὺς τὰ ἔργα. Ὁ ὁμοιόμορφος αὐτὸς χαρακτήρας ἐκφράζει, ὅτι ὑπάρχει μέσα τους, τὸ αὐθόρμητο καὶ τὸ ἀναγκαῖο. Ἐνῶ τῆς δεύτερης τάξεως οἱ ἄνθρωποι μποροῦνε νὰ δείχνουν ποικιλία ἀπομιμώντας διαφορετικὰ μοντέλα, ὁ μέγας ἄνθρωπος, ποὺ δὲ μιμείται διόλου, μένει σκλάβος στὸν ἐπιταχτικὸ νόμο τοῦ πνεύματός του. Τὸ ἴδιο χάρισμα ποὺ ἀνασταίνει μέσα του τὴν πρωτότυπη ὄπτασιὰ τὸν ἀναγκάζει νὰ μεταχειρίζεται πάντα τὴ μοναδική αὐτὴν ὄπτασιὰ : σάμπως ἡ δύναμη γιὰ τὸ νεωτερισμό, γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τῆς μίμησης παλιῶν τύπων, νὰ ὑπόθετε μιὰ τόσο ἐξαιρετικὴ δύναμη ποὺ, μιὰ καὶ παρουσιάστηκε σὲ μιὰ ὑπαρξη, πρέπει νὰ τὴν κυριεύει πάντοτε. Κάθε ἀπόσπασμα ἐνὸς Ρέμπραντ, ἐνὸς Μότσαρτ, ἐνὸς Σαίξπηρ, ἐνὸς Κορνέιγ ἔχει τὸ χνάρι τοῦ ζυγοῦ αὐτοῦ : σ' αὐτὲς τῖς διαφορετικὲς παραγωγὰς τοῦ πνεύματος, ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ ἀφθονία

(*) Ἀπὸ τὸ περιποῦδατο μὲ τὸν τίτλο αὐτὸν ἔργο τοῦ Jules de Gaultier γιὰ τὸ Flaubert, δίνουμε σήμερα τὸ πρῶτο κεφάλαιο, τὸ πὸ χαρακτηριστικὸ, αὐτὸ ποὺ καθορίζει σὲ γενικὲς γραμμὰς τὴν ἔννοια τοῦ μποβουρισμοῦ, ἔτσι καθὼς τὴν παίρνει καὶ τὴν ἀναλύει σὲ παρακάτω κεφάλαια ὁ δυνανὸς καὶ πρωτότυπος Γάλλος αἰσθητικὸς, ποὺ εὐτυχία μας τὸ νομίζουμε νὰ παρουσιάσουμε πρῶτοι ἐμεῖς σ' ἐλληνικὴ μετάφραση.

Φωνή. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ φέρουν ὀπίσω τὸν Βενιζέλον.

Φ. Δραγοῦμης. Ὁ μὲν Βενιζέλος δὲν θὰ ἐπανέλθῃ ποτέ, ἡ δὲ δημοτικὴ θὰ ἐπικρατήσῃ ἀσφαλῶς καὶ ταχέως.

Ν. Καμπάνης (Πληρεξούσιος Κυκλάδων). Ἄλλο δημοτικὴ καὶ ἄλλο μυλλιαρή.

Φ. Δραγοῦμης. Δὲν θὰ συζητήσωμεν τώρα τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Ἐγὼ ἀπαντῶ εἰς τὸν κ. Ὑπουργόν (τῆς Παιδείας), ὁ ὁποῖος εἶπεν ὅτι εἰς τὴν ἔκθεσιν, τὴν ὁποῖαν ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας δὲν ἐδόθη καμμία ἀπάντησις ὑπὸ τῶν ἀντιφρονούντων καὶ λέγω ὅτι ἡ ἀπάντησις ἔχει δοθῆ ἐκ τῶν προτέρων ἀναφέρομαι δηλονότι εἰς τὸν ἰδικόν σας Πρόεδρε (Πρόεδρος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ὁ κ. Λομβάρδος, πληρεξούσιος Ζακύνθου) συμπατριώτην, τὸν Σολωμόν, ὁ ὁποῖος περίπου πρὸ ἑκατὸν ἑτῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πολιτορχίας τοῦ Μεσολογγίου, ἔγραψε τὸν Διάλογον, ὅπου παραπέμπω τὸν κ. Ὑπουργόν τῆς Παιδείας νὰ τὸν διαβάσῃ.

Θ. Ζαίμης (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, πληρεξούσιος Ἀχαΐου). Τὸν ἔχω ἀρκετὰ διαβάσει.

ἀναπτύξεως δευτέρων θεμάτων καὶ ἡ ποικιλία τῶν ὑποθέσεων, πάντοτε αἰστανόμαστε ἕναν τρόπο δράματος τυραννικοῦ. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ Φλωμπέρ· μορεὶ κανεὶς νὰ μετρήσῃ λίγα λογοτεχνικά ἔργα, ὅπου αὐτὸς ὁ δεσποτισμὸς μιᾶς μοναδικῆς σύλληψης ἐξασκείται μὲ περισσότερο κύρος ἀπὸ τὴν σειρά τῶν ρομάντων του. Ἐκδηλώνεται μὲ μιὰ ψυχολογικὴ μορφή ποὺ παρουσιάζει ὅλα τὰ πρόσωπα στὴν ὄψη μιᾶς ἴδιας παραμόρφωσης καὶ τὰ δείχνει μὲ τὰ ἴδια ἐλαττώματα.

Φαίνεται ὅτι οἱ μέθοδοι τῆς αἰσθητικῆς εἶναι οἱ ἴδιες, ἐπιφαρμόζονται στὰ πράγματα τοῦ πνεύματος καὶ στὸ φυσιολογικὸν κόσμον. Στὴ δευτέρῃ λοιπὸν αὐτὴ περιοχὴ εἰδεῖται τὸν κανονικὸν μηχανισμό τῶν λειτουργιῶν τὸ περισσότερο ἢ διαμόρφωση τῆς παθολογικῆς περιπτώσεως, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἔδω τὴν παρατήρησιν οἱ σοφοὶ κ' οἱ φιλόσοφοι ἔγλανε μιὰ μέθοδο διερεύνησης. Γιὰ νὰ παραδοθῇ σ' αὐτὴ τὴ μέθοδο, ἔχει παρατηρηθῆ ὅτι τὰ ἐλαττώματα ποὺ χαρακτηρίζουν τὰ πρόσωπα τοῦ Φλωμπέρ προϋποθέτουνε στὸ ἀνθρώπινο ὄντο στὴν κανονικὴ κατάστασι, τὴν ὑπαρξὴ μιᾶς οὐσιώδικης ἰκανότητος. Ἡ ἰκανότης αὐτὴ εἶναι ἡ δύναμη ἢ δοσμένη στὸν ἄνθρωπον ν' ἀντιλαμβάνεται τὸν ἑαυτὸν ἄλλον ἀπ' ὅτι εἶναι. Τὴν ὀνόμασαν Μποβαρισμὸν, ἀπὸ τ' ὄνομα μιᾶς ἀπὸ τῖς κυριώτερες ἡρώσεις (Mme Bauvargy) τοῦ Φλωμπέρ.

Στὴν ἀρχή, μὲ τὸ Φλωμπέρ καὶ τὴν σειρά του, θὰ προ-

σπαθήσουμε νὰ δείξουμε κάτω ἀπὸ τὴ μόνη νοσηρὴ ὄψη, καθὼς τὴν καταλόγισε κι ὁ ἴδιος μὲ μιὰ ἀπόχρωση πεσοπισμοῦ, αὐτὴ τὴ μοναδικὴ δύναμη τῆς μεταμόρφωσης. Ἦθ' προσπαθήσουμε ἀκόμα νὰ δείξουμε τὴ γενικότητά του καὶ ὁ γενικὸς αὐτὸς χαρακτήρας τοῦ φαινομένου θ' ἀναγκάσει τὸ πνεῦμα ν' ἀναγνωρίσει τὴ χρησιμότητά του, τὴν ἀναγκαιότητά του, νὰ καθορίσει τὸ ρόλο του ὡς αἰτία καὶ οὐσιώδικον μέσον στὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἀνθρωπότητος.

*

Μιὰ ἐξασθένισις τοῦ ἀτόμου, αὐτὸ εἶναι τὸ ἀρχικὸ γεγονός ποὺ κάνει ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ Φλωμπέρ νὰ φαίνονται ἄλλα ἀπ' ὅτι εἶναι. Προικισμένα μ' ἕνα καθορισμένον χαρακτήρα, ἀναλαβαίνουν ἕνα διάφορον χαρακτήρα, μέσα στὴν πλήμμυρα ἐνὸς ἐνθουσιασμοῦ, ἐνὸς θαυμασμοῦ, ἐνὸς ἐνδιαφέροντος, μιᾶς ζωτικῆς ἀνάγκης. Μ' αὐτὴ ἡ ἐξασθένισις τοῦ ἀτόμου συνοδεύεται πάντοτε ἀπὸ μιᾶν ἀδυναμία καί, ἂν φαίνονται ἀλλιῶτικ' ἀπ' ὅτι εἶναι, δὲν καταφέρνουν ποτέ νὰ ἐξισωθῶνε μὲ τὸ μοντέλον, ποὺ τὸ σκοπεύουν. Κι ὅμως ὁ ἐγωισμὸς τοὺς ἀπαγορεύει νὰ ὁμολογήσουνε στὸν ἑαυτὸν τὴν ἀδυναμία αὐτή. Ἀψηφώντας τὴν κρίσιν, τοὺς βάζει νὰ κάνουν κάποια ἀλλαγὴ στὸν ἑαυτὸν καὶ νὰ ἐξομοιωθῶνε στὴν ὄψιν τοὺς μὲ τὴν εἰκόνα, ποὺ ἔχουν ὑποκαταστήσει στὸ πρόσωπόν τους. Γιὰ νὰ βοηθήσουνε σ' αὐτὴ τὴν ἀπάτη ἀπομιμοῦνται ἀπὸ τὸ πρόσωπον ποὺ ἀποφασίσανε νὰ γίνουν ὅλα ὅσα εἶναι εὐκόλον νὰ μιμηθῶνε, ὅλο τὸ ἐξωτερικόν, ὅλη τὴν ἐμφάνισιν τὴν ἐξωτερικήν : τὴν κίνησιν, τὸν τονισμὸν, τὸ ντύσιμον, τὴν φρασσεολογίαν, κ' ἡ μίμηση αὐτὴ ποὺ ἀποδίδει τὴν πιὸ ἐπιπόλαιον ἐντύπωσιν μιᾶς ἐνέργειας δίχως ν' ἀναπαραγάγῃ τὴν ἀρχὴν τὴ δύναμιν νὰ προξενήσῃ αὐτὴ τὴν ἐντύπωσιν, ἡ μίμηση αὐτὴ, γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθειαν, εἶναι μιὰ παρωδία. Ἐτσι, ἐνῶ εἶναι προικισμένοι μὲ μιὰ ποικίλη ἐντασις καθορισμένων ἐπιτηδειότητων, ἐνῶ εἶναι προδιατεθειμένοι σὲ ὀρισμένους τρόπους αἰσθητικῆς, σκέψης καὶ θέλησης, προορισμένοι στὴν τέτοια εἰδικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐνεργείας, νάτους ποὺ παραγνωρίζουνε καὶ περιφρονῶνε αὐτὲς τῖς ἐπιτηδειότητες κι αὐτὲς τῖς τάσεις, κι ἀφομοιώνονται μ' ἕνα διαφορετικὸ ὄντο. Νάτους, ποὺ περιφρονῶνε ὅλες τῖς πράξεις, ὅπου ἡ ἐνέργειά τους θὰ μποροῦσε νὰ πετύχει προσπαθώντας νὰ φτάσουν τὸς τρόπους δράσης, αἰσθητικῆς, σκέψης, ποὺ θὰ μπορούσανε μιὰ χαρὰ νὰ τοὺς ἀντιληφτοῦνε καὶ νὰ τοὺς θαυμάσουν, μὰ ποὺ δὲν μποροῦνε νὰ τοὺς παραστήσουν, κατὰ τρόπον ποὺ ὅλη τὴν ἐνέργειαν, ἀποτραβηγμένη ἀπὸ εὐκολοζήγητους σκοποὺς καὶ κεντημένη πρὸς τὸ ἀδύνατον, διασκορπίζεται πρὸς μάταιας προσπάθειας, ἀποτυχαίνει καὶ φαλλρεῖ.

Τὸ κακόν, ποὺ πάσχουν ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα πρέπει νὰ ἐχτιμηθῇ μὲ μιᾶν αὐστηρὴν ἐχτίμησιν : μεγαλώνει μὲ τὴν κλίσιν ποὺ σχηματίζεται ἀνάμεσα στὸ σκοπὸν πρὸς τὸν ὅποσον τοὺς τραβοῦσε αὐθόρμητα μιὰ φυσικὴ τάσις. Μπορεῖ νὰ φανταστῆ κανεὶς ἔδω δύο γραμμὰς ποὺ ἀρχίζουνε ἀπὸ ἕνα ἴδιον σημεῖον, τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπον : ἡ μιὰ παρασταίνει ὅτι ὑπάρχει μέσα στὸ ὄντο πραγματικὸν καὶ αὐτὸ δύναμον, ὅτι εἶναι μέσα του κληρονομικὴ κατεύθυνσις, προδιάθεσις φυσικὴ, χάρισμα, ὅλον ἐκεῖνον ποὺ καθορίζει ἐκ φύσεως τὴν διεύθυνσιν μιᾶς ἐνέργειας· ἡ ἄλλη παρασταίνει

τὴν εἰκόνα ποῦ, μὲ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ μέσου καὶ ἐξωτερικῶν περιστάσεων : παράδειγμα, ἀναθροφή, βία, τὸ ἴδιο ὄντο τὴ σχηματίζει ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ πρέπει νὰ γίνῃ, ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ θέλει νὰ γίνῃ. Οἱ δύο αὐτὲς γραμμὰς συμπέφτουνε καὶ σχηματίζουνε μιὰ μονάχαν, ἂν ἡ ὄθησις τοῦ περιστατικῶν μέσου ἐπιδρᾷ πρὸς τὴν ἴδιαν διεύθυνσιν μὲ τὴν κληρονομικὴν ὄθησιν. Ἀλλὰ σὲ ὅλες τῖς περιπτώσεις ποὺ ἐξέτασε ὁ Φλωμπέρ αὐτὴ ἡ συνταύτισις δὲ γίνεται ποτέ, ἀλλὰ πάντοτε σὲ κάποια στιγμή ἐξωτερικῆς ὄθησης, ποὺ εἶναι κ' ἡ πιὸ δυνατὴ, τραβάει πρὸς κάποια διαφορετικὴν διεύθυνσιν ἀπ' ὅτι ζητοῦσε ἡ κληρονομικὴ ὄθησις. Οἱ δύο γραμμὰς, τῶν ὁποίων καθορίσαμε τὴν ψυχολογικὴν τους ἀξίαν ξεχωρίζουνται τότε ἀπὸ τὸ ἴδιο σημεῖον, μὲ ἀνοιγμα μικρὸν ἢ μεγάλον, ἀνάλογον μὲ τὸ ἂν οἱ τάσεις ποὺ παρασταίνουνε διαφέρουνε λίγο ἢ πολὺ, κάνοντας ἔτσι μιὰ γωνίαν περισσότερον ἢ λιγότερον ἀμβλείαν, ἀνάλογον μὲ τὸ ἂν ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια εἶναι περισσότερον ἢ λιγότερον διαχωρισμένη ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν της. Ἡ γωνία αὐτὴ εἶναι ὁ μποβαρισμὸς δείχτης. Μετράει τὴν κλίσιν ποὺ ὑπάρχει σὲ κάθε ἄτομον ἀνάμεσα στὸ φανταστικόν καὶ τὸ πραγματικόν, ἀνάμεσα σὲ κείνον ποὺ εἶναι καὶ ποὺ νομίζει πὼς εἶναι.

Μετάφρασις : Α. Δ.

“ ΔΙΑΛΟΓΟΙ, ”

LXXXXIII

Φύλλον δὲ γλυκανάσαινε μὲς τὴ σιγῇ τῆς νύχτας, στὸ μάγον τᾶστερόφωτον, ποὺ δὴν σκιὰς τυλίγει· ... ἔσκυψε ἐκεῖνος ἀπαλά καὶ σφίγγοντάς τον κείνη, σὲ λάγνον γλωσσοφιλήμα τὸ στόμα τρεμανοίγει...

Κάτι, σὰν αὔρας πάτημα, τὰ φύλλα ἀναφτεριάζει.

Καὶ κείνος μόλις τᾶκουσε τινάχθη ἀλαφιασμένος : «τῆς Εὐτυχίας τὸ πέρασμα δὲ μνέσκει πιὸ πολὺ, παρ' ὅσον τὸ ξεφύχισμα ποὺ ρίγησε τὰ φύλλα, παρ' ὅσον τὸ λιγόστιγμον πάλλαξαμε φιλή !

Πίσω μας κάποιος κρυφακοῦει καὶ λὲς προστάζει «μή !»

LXXXXIV

« Ἀγαπημένε μου γιατί, γιατί νὰ πικροσκάζεις καὶ μὲ χολὴ νὰ δέχσαι καὶ θλίψη τὴ χαρὰ μου ; τῆς Εὐτυχίας τὸ πέρασμα λιγόστιγμον κι' ἂν εἶνε, ὅμως αἰώνια πάντα ζῆ γιὰ κείνους πάγαποῦνε. »

Αὐτὰ πε Ἐκείνη καὶ πνιχτὸ ξανάδωσαν φιλή...

Κι' ἀγγαλιασμένοι προχωροῦν μὲς τὴ σιγῇ τοῦ δάσους, μένα στὸ νοῦ τοὺς πρόσχαρον καθάριον στοχασμὸν, ἐνῶ ψηλάθε, χύνοντας τὴν θείαν μελαγχολίαν κιλᾶ ἢ σελήνην καὶ γελᾶ μὲ κρύφιον σαρκασμὸν...

Ἐκείνη καὶ πνιχτὸ ξανάδωσαν φιλή...

ΦΑΝΗΣ ΜΙΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

MAX DAUTHENDAY

ΣΙΓΑ ΦΥΣΑΕΙ...

Σιγά φυσάει στο σπίτι,
Του φεγγαριού νοιώθεις τὸ ἀνάσασμα,
Λύσ' τὰ μαλλιά σου,
Τὴν κεφαλή σου βάλε στὸ γαλαζόφως ἔξω.
'Ακοῦς ; Στὸ περιγυάλι κάτω ἢ θάλασσα
Τοὺς θησαυρούς της σοῦ πετάει στὴν ἀμμουδιά.
Στὸ φεγγαρόφως ἄλλοτε ξύπνααν λαὸς οἱ πόθοι,
Μ' ἀπ' τὸν καιρό, ποὺ εἶδα τὰ μάτια σου,
Οἱ φεγγαρονυχτιῆς γιὰ μένα δίχως πόθους.

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΜΑΣ...

Τὰ μάτια μας εἶναι ἀδειανά
Καὶ τὰ φιλιὰ μας μαραμένα,
Κλαῖμε καὶ σωπαίνομε
Καὶ δὲ χτυπᾶνε πιά οἱ καρδιές μας.

Πέρα στὸ γυαλὸ μαζεύονται τὰ χελιδόνια,
Τὰ χελιδόνια νά ! μισεύονγε,
Αὐτὰ θὲ νάρθουν πίσω,
Μὰ ἔμεῖς οἱ δυὸ ποτέ.

Ὁ Max Dauthenday γεννήθηκε τὸ 1867 στὸ Βύρτσμπουργκ. Πρωτοφάνηκε μὲ τὸν George καὶ τὸν Hofmannsthal στὰ «Φύλλα γιὰ τὴν Τέχνη», ἐντούτοις ἡ ποίησή του διαφέρει σημαντικά ἀπὸ τὴν ποίηση τῶν δύο αὐτῶν. Ὁ D. εἶναι καθαρά λυρικός ποιητής. Τὸ αἰσθημά του εἶναι πλούσιο καὶ θερμὸ καὶ τὸ πάθος του ἔχει κάτι ἀπὸ τὸν ἥλιο, μὰ πῶς πολὺ ἀπὸ τὴ νύχτα τῆς Ἀνατολῆς, ποὺ ἔζησε χρόνια. Ἐδημοσίευσε ποιήματα, διηγήματα, μυθιστορήματα καὶ δράματα. Ἡ ποιητικὴ συλλογή του «Reliquien» (1900) καὶ τὰ Ἰαπωνικά του διηγήματα ἐσημείωσαν τὴ μεγαλύτερη ἐπιτυχία. Τὴν ποίηση τοῦ D. τὴ χαρακτηρίζουν μιὰ φινετσα καὶ μιὰ χάρις ἀπόκοσμη κ' ἐξωτική, μιὰ ἐντελῶς intime λυρική διάθεση, μιὰ λιτοῦς μοναδικὴ στὴν ἔκφραση καὶ τέλος ἕνα ρομαντισμὸ μυσικὸ αἰσθημα. Ὅπου ὁ D. γράφει σ' ἐλεύθερο μέτρο, εἶναι θαυμαστὴ ἡ ρυθμικότης του καὶ ὁ τρόπος ποὺ ἀκούγονται οἱ ρίμες του, στὸ μέσο πάντα ἢ καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου. Πάνω στὸ δρόμο ποὺ ἔχρησε ὁ D. βρίσκεται ἀσφαλῶς καὶ ὁ Alfred Mombert, γεννημένος στὴν Καρλορούη τὸ 1872, ποὺ, μυστικιστὴς καὶ μεταφυσικός ἀπὸ ἰδιοσυστασία, διαφέρει ὅμως σημαντικὰ στὸ βῆθος ἀπὸ τὸν D. Ὁ M., ποὺ ἐγνώρισε τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ἀπὸ τὴ «Φθίσση» του, δημοσιευμένη στὸ 4ο φύλλο τῆς «Μούσας», ἔβγαλε ἀπὸ τὸ 1894 κ' ἐδῶ σειρά ποιητικῶν βιβλίων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ξεχωρίζουν «Ἡ Δημιουργία» (1897), «Τὰ λουλούδια τοῦ χάους», «Τὸ οὐράνιο κύπελλο» (1909) καὶ ἄλλα. Ποιητὴς βαθύτατα ὑποβλητικός. Μιὰ βαρυθυμία μεγαλόπρεπη ξεχύνεται ἀπὸ τὸ ἔργο του. Τὰ δράματα καὶ οἱ φαντασίαι του σκοτεινές, ὅμως παντοῦ κάποιο φῶς, ὁ δυνατός νοῦς, ξεχωρίζει. Γεμάτος πάθος, παρασυρόμενος πάντα ἀπὸ τὸ ἀκατάσχετο ρεῦμα τῶν πρωτόγονων αἰσθημάτων του, δίνει τὴν ἐντύπωση ἀνθρώπου ποὺ ἀγωνίζεται νὰ δώσῃ οὐσία στὸ αἶλο, αἰσθητικὴ πραγματικότητος στὸ ἀσύλληπτο, νὰ παραστήσῃ μὲ λέξεις, ὅ,τι φευγαλέο καὶ ἀκαθόριστο τὸν ἐγγίζει στίς στιγμὲς ἐνὸς βαθύτατου ἐκστασιασμοῦ, ποὺ τὸν φέρνει ὡς τὶς πηγές τῆς ζωῆς κ' ὡς τὴν ἀρχὴ τῆς κοσμογονίας :

... Καὶ χάρισα στὸν Κρόνο ἐξαισίους κύκλους.
Ὁ Mombert, ποιητὴς βαθύτερος καὶ διανοητικώτερος ἀπὸ

ALFRED MOMBERT

ΜΕΘΥΣΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΜΕΝΑ...

Μεθυσμένος περίμενα
Τὸν ἐρχομό σου.
Καὶ τώρα ποὺ ἦρθες,
Εἶναι τὰ πάντα σιωπηλά καὶ ὠραῖα,
'Ἐσὺ καὶ οἱ λόγοι σου οἱ ἐσορτάσιμοι,
Χαμογελώντας ἠσυχάζει ἡ θέλησή μου.

'Ἐσὺ καὶ τὸ μετάξινον ἀστεροφόρεμά σου.
'Ἐγὼ καὶ τὸ δημιουργικὸ μου παρελθόν.

Καὶ βλέπω, ἐνῶ φλογίζομαι καὶ κλαίω ἀπὸ χαρά :
Τὸ στέμμα, στοὺς κροτάφους σου ποὺ ἀστράφτει,
'Ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια ἐγὼ τὸ σφουρηλάτησα,

ἘΚΑΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΑ...

Ἐκανα πράγματα μεγάλα,
Καὶ χάρισα στὸν Κρόνο ἐξαισίους κύκλους.
Μὰ εἶδα κατόπι μόνον τους νὰ γίνονται ὅλα,
Τίποτα νὰ προσμένῃ καὶ νὰ στέκεται,
Τὸ πνεῦμα μου σκλαβώθηκε,
Σὲ μιὰ συνέπεια μέσα τρομερή,
Ποὺ σὰν τρελλὸς σὲ μι' ἀλυσίδα ἐδέθηκα.
Τίποτα πιά δὲν ἔπλασα ἀπὸ τότε.
Φεγγάρι καὶ ἥλιον ἔχω μόνον συντροφιά μου.
'Ἴσως ἀκόμα τὴ φωτιά, τὴ θάλασσα ἴσως.
'Ἀπέραντες σιγές
Τὴ θέλησή μου σκέπουν.
'Αθώρητα βιολιὰ
Μὲ πείθουν, νὰ σωπαίνω.

τὸν Dauthenday, παίξει σήμερα μαζί μὲ τὸν George καὶ τὸ Morgenstern (βλέπε 8ο φύλλο τῆς «Μούσας» : Ὁ Χριστὸς παραπονιέται) ὁλόκληρο σημαντικώτατο στὰ Γερμανικὰ Γράμματα. Τῆς ἴδιας σχολῆς μὲ τοὺς δύο ποὺ ἀναφέραμε καὶ συνεπῶς φύση συγγενική μ' αὐτούς, περισσότερο μὲ τὸ M., καὶ ἡ Else Lasker-Schüler, ποὺ θεωρεῖται ὡς ἡ μεγαλύτερη σύγχρονη Γερμανίδα ποιήτρια. Γεννήθηκε στὸ Ἐλμπερφελντ τὸ 1876 Ἡ κύρια γραμμὴ τῆς ποίησής της εἶναι ἡ ἀγάπη, μὰ καθὼς λέει κάπου ὁ ποιητὴς καὶ κριτικὸς Bethge, «ἡ ἀγάπη της φεύγει μακριὰ ἀπὸ τὴ σχέση μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ ἀνθρώπου καὶ ξεχύνεται μὲ ἄγριαν ὄρμη μέσα στὸν παφλασμό τοῦ Παντός καὶ τοῦ Ἀκαταλήπτου». Γενικὰ θάπρεπε νὰ παρατηρηθῆ, πὼς οἱ σύγχρονοι ποιηταί, ποὺ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δείχνουν μιὰν ἀντιπάθεια πρὸς τὴ μορφὴ καὶ τὴν συμμετρίαν, φανερόν ἐστι ἀντιθέτως ἕνα μοναδικὸ πλεῖστο λεκτικὸ κ' ἕνα πολὺ ἐξελεγμένο ρυθμικὸν αἰσθημα, ποὺ χάνεται δυστυχῶς, στὴ μετάφραση. Ἄλλοστε ὅ,τι κυρίως ἐπιδιώκεται μὲ τὶς μεταφράσεις μας, εἶναι νὰ γνωρίσωμε κ' ἐδῶ πέρα τὰ ρεῦματα καὶ τὴ ζύμωση γενικὰ τῆς σύγχρονης πνευματικῆς Γερμανίας, δὲ θεωροῦμε δὲ περιττὸ νὰ ποῦμε καὶ πάλι, πὼς ὅ,τι μεταφράζομε δὲ φανερώνα τὴν ἀπόλυτα προσωπικὴν προτίμησιν, μὰ ἕνα, ὑπὸ τὸ παραπάνω πνεῦμα, ὁρισμένο σύστημα κριτικῆς μεταφραστικῆς ἐργασίας.

Ὁ Μεταφραστὴς

ELSE LASKER-SCHÜLER

ΤΟ ΕΡΩΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΜΟΥ

Ὅπως μιὰ κρύφια βρύση
Μουρμουρίζει τὸ αἷμα μου,
Πάντα γιὰ σέ, πάντα γιὰ σένα.
Καὶ κάτω ἀπ' τὸ τρεμάμενο φεγγάρι
Χορεύουν τὰ ὄνειρά μου τὰ γυμνά, ποὺ ψάχνουν,
Πυρετικά, νυχτοταξίδευτα παιδιά,
Σιγὰ πάνω ἀπ' τοὺς φράχτες, ποὺ εὐωδιάζουν.
'Ὡ, ἠλιολουσμένα εἶναι τὰ χεῖλη σου...
Αὐτὸ τὸ μῦρο τῶν χειλιῶν σου ποὺ μεθᾶ...
Κι' ἀπὸ γαλάζια λούλουδα, στεφανωμένα ἀσῆμι,
Χαμογελᾶς ἐσύ... ὦ ἐσύ.
Καὶ πάντα ὁ φλοῖστος, ποὺ ἀντηχεῖ,
Τὸ δέρμα μου χαϊδεύοντας
Καὶ πάνω ἀπὸ τοὺς ὤμους μου περνώντας—
'Αφοκράζομαι...
'Ὅπως μιὰ κρύφια βρύση
Μουρμουρίζει τὸ αἷμα μου...

ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ

Στὸν κόσμον ἕνα κλάμα ἀπλώνεται,
Σάμπως νὰ πέθανε ὁ θεός,
Καὶ οἱ μολυβένιοι, καθὼς πέφτουν, ἴσκιοι
Βαραίνουν σὰν ταφόπετρες.

'Ἐλα, γιὰ νὰ κρυφτοῦμε πῶς κοντά...
'Ἡ ζωὴ κείτεται σ' ὄλων τὶς καρδιές
Σάμπως σὲ φέρετρο.

'Ὡ ἐσύ ! βαθεῖά, βαθεῖά θὰ φιληθοῦμε...
Στὸν κόσμο μιὰ λαχτάρα σπαρταρᾶ,
Ποὺ πρέπει νὰ πεθάνωμε γι' αὐτή.

(Μετάφραση)

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

PAUL VERLAINE

ΤΟ ΑΓΑΘΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

VI

'Ἔτσι ; 'στὸ πείσμα τῶν κακῶν καὶ 'στῶν μορῶν τὸ πείσμα,
ποὺ νὰ φτνηθῶν τὴν ἀγνή χαρὰ μας δὲ θὰ λείψουν,
θάμαστε κάποτε σκληροί, μὰ τρυφεροὶ ὀλοένα...

'Ἔτσι ; θὰ πορευόμαστε πρῶτοι καὶ φαιδροί, 'στὸ δρόμο
τὸν ἴσιο, ποὺ τὸν κυβερνᾶ χαμογελοῦσα ἡ Ἐλπίδα,
λίγο γνοιασμένοι ἂν μᾶς κυττοῦν, καὶ λίγὸ ἂν δὲν μᾶς ἔξερουν.

Χαμένους μὲς 'στὸν ἔρωτα, σὰν σ' ἕνα μαῦρο δάσος,
τὴν τρυφεράδα τους οἱ δυὸ καρδιές μας θ' ἀναδίνουν,
ὅμοια δυὸ ἀηδόνια, ποὺ γλυκὰ λαλοῦν μὲς 'στὴν ἔσπερα.

Κι' ὡς γιὰ τὸν Κόσμο ; ἄς μᾶς δεχτῆ σκληρὸς καὶ πεισματάρης,
εἴτε γλυκός τ' εἶναι γιὰ μᾶς ἡ κρίσι του ; ἂν τὸ θέλῃ,
νὰ μᾶς συντριβῇ δύναται, καθὼς ποὺ μᾶς χαϊδεύει.

Μὲ τὸν πῶς ὠραῖο καὶ μὲ τὸν πῶς γερὸ δεσμὸ ἐνομένοι, —
μιὰ ἄρραγη διαμαντένια ἀρματωσιά σὰ θὰ μᾶς ζῶνῃ, —
'στὰ πάντα θὰ γελοῦμε, οὐδὲ κακὸ θὰ μᾶς δειλιάζῃ.

Δίχως νὰ τὸ ξετάζωμε πῶς πρῶτα ὅ,τι μᾶς γράφει
ἢ Μοῖρα, ἄς περπατήσωμε κ' οἱ δυὸ μὲ τ' ὅμοιο βῆμα,
χέρι μὲ χέρι, καὶ μὲ τὴν παιδιὰτικὴ ψυχούλα

ἐκείνων, ποὺ ἀγαπιῶνται, — ὦ, ναί ; μὲ δίχως μεῖξι, — ἀλήθεια ;

ROMANCES SANS PAROLES
GREEN

Νά, καὶ λουλούδια καὶ καρποὶ, νά, φύλλα καὶ κλωνάρια,
νά, κ' ἡ καρδιά μου, ποὺ ἂν χτυπᾶ, χτυπᾶ γιὰ σᾶς καὶ μόνον
μὴ τὴν ἐσοχίσετε μὲ τὰ λευκὰ τὰ δυὸ σᾶς χέρια,
καὶ τὸ φτωχὸ, τὰ μάτια σᾶς, τὸ δῶρο μου ἄς εὐφράνῃ !

'Ἐφρασα ἀπ' τὸ δροσόπαγον ἀκόμα σκεπασμένοι,
ποὺ τοῦ ὄρθρου τὰ φουσημάτα 'στὴν ὄψι μου παγώνουν.
'Ἡ κούρασί μου, στέρεξετε, 'στὰ πόδια σᾶς πεσμένη,
νὰ ὄνειρευτῆ ἀκριβῆς στιγμὲς, ποὺ θὰ τὴν ξαλαφρώσουν.

Στὸ νέο σᾶς στήθος στέρεξετε νὰ γείρω τὸ κεφάλι,
ποὺ ἀπ' τὰ στεγνὰ φιλήματα βουίξει ἀκέραιο ἀκόμα,
κι' ἀφήστε το ἀπ' τὴν ἀγαθὴ φουρτοῦνα νὰ μερώσῃ, —
κι' ἀφοῦ ἠσυχάζετε, κ' ἐγὼ τὸν ὕπνο ἄς εὔρω λίγο !

SAGESSE

II

Οἱ γλυκὲς μέρες, οἱ ἄνομες, ἔφεγγαν ὅλη μέρα
καὶ τρέμουν, νά, 'στὶς χάλκινες τὶς ἀντηλιές τῆς δύσης.
Κλεῖσε τὰ μάτια σου, φτωχεῖα ψυχῆ μου, κ' ἔλα μέσα :
παγίδες στήνει ὁ πειρασμός. Θὰ κολαστῆς, ψυχὴ μου !

'Ὅλο ἔφεγγαν, καθὼς κυματιστὸ χιλάζι φλόγες,
τὰ κλήματα ὅλα δέροντας 'στὴ ῥάχη, ὅλα λυγώντας
τὰ στάχυα τῶν ἀγρῶν, καὶ τὸν ὀλόγλαυκο ἐμολεῦαν
τὸν οὐρανὸ, τὸν μουσικὸ οὐρανὸ, ποὺ σὲ φωνάζει.

'Ὡ φρίκη ! ὦ φύγε, ἀργόπορη καὶ δένοντας τὰ χέρια !
τὰ ὠραῖα μας τὰ Αὔριο ἂν πέσουνε βορᾶ 'στὰ Χιές, -στοχάσου!
τὸ πάθος τὸ παλιὸ ἂν ζητᾷ νὰ πᾶν ἀκόμα πέρα ;

Στρέφουν ἀπάνω σου : χρωστᾶς ξανά νὰ τὶς σκοτώσῃς ;
μιὰ ἔφοδο ἀνήμερη, σκληρή, — ἢ ὑπέρτατη, τὸ ξέρω !
'Ὡ προσευχὴ σου, ἐναντία πρὸς τὴ θύελλα, προσευχὴ σου !

Σημ. Τὸ πρῶτο ποῖημα εἶναι ἀπὸ κείνα ποὺ ὁ Ver-
laine ἔγραψε γιὰ τὴ Mathilde Mauté ποὺ πῆρε γυναῖκα.
'Ὁ τελευταῖος ὅμως στίχος
de ceux qui s' aiment sans mélange, n' est-ce pas ?
συνδυασμένος μὲ τὸ τέταρτο τρίστιχο, δίνει μᾶλλον τὴν
ἐντύπωσιν πὼς τὸ ποῖημα εἶναι γραμμένο γιὰ τὸν πνευμα-
τικὸ του φίλο, τὸν Rimbaud. Ὅπως δῆποτε, εἶν' ἕνα ποί-
ημα γραμμένο ἀπ' τὸν τρυφερότερο ἐραστήν σὲ ζωηρὸ ὄνθη-
μό, γεμάτον παιδικὴ αἰσιοδοξία, ἐνθουσιασμὸ μαθητοῦ ποὺ
ξεκινᾷ, τραγουδώντας 'στὸ δρόμο, γιὰ ἐκδρομῆ. Μὲ τὴν

παράταξη των προτάσεων και τη γοργότητα τους, μοιάζει σαν έμβατήριο, ένα γλυκύτατο «marche d' amour». — Τι παράξενο! Στο τέλος της εξέλιξής της Γαλλικής ποιήσεως, αντί ν' ακουστούν οι πιο σοβαροί κ' οι πιο επίσημοι τόνοι, ν' ακούγονται οι κοριτσιότικες, οι άθώες παιδιαστίτες αυτές φωνές! —

Στη Sagesse είναι μια προτροπή στην μετανοούσα ψυχή του: να μείνη στον εξαγνισμό της, στη δικαιοσύνη της απέναντι του Θεού· οι παλιές μέρες, οι γλυκές, μα άνομες, τον τυραννούν στο κελλί που πληρώνει την ήδονική άμαρτία· κινδυνεύει πάλι να τις επιθυμήσει, καθώς τις θυμάται: δεν τον αφήνουν να ιδή τίποτ' άλλο γύρω του, ούτε «τόν

μουσικό ουρανό, που τον κρατεί.» Η φωνή του κινδύνου «un assaut furieux, le suprême, sans doute!» δεν θυμίζει του Ναζωραίου τό: «Κύριε, παρελθέτω άπό έμου το ποτήριο τούτο»; — Πώς θ' αντιπαλαίψη, απέναντι 'ς αυτή την τρικυμία; πέφτει 'ς τα γόνατα και προσεύχεται... Υπέροχη εικόνα, μια προσευχή μπεδός σέ Τρικυμία, μια προσευχή του Verlaine, ντυμένου 'ς τα ίεροσκή του ένδύματα, που αγαπούσε τότε να φορή, αντίκειόπου με τη φουρτούνα που έρχεται...

«O va prier contre l' orage, va prier!»

ΤΕΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

KARL EWALD

ΑΝΑΜΝΗΣΗ ΑΠΟ ΕΝΑ ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ

Δέν ξέρω ούτε πώς λέγεται, ούτε από ποϋ κατάγεται. Δέν έχω την παραμικρότερη πληροφορία για τον τόπο της, το γένος της, τις συνθήκες υπό τις όποιες μεγάλωσε— με δυο λόγια δέν ξέρω τίποτα γι' αυτήν.

Η προϊστορία της, να ποϋμε, μοϋ είναι έντελώς άγνωστη. Κι' από την ιστορία της πάλι δέν ξέρω παρά ένα μοναδικό κεφάλαιο... ίσως το τελευταίο. Έν πάση περιπτώσει μοιάζει με το τελευταίο κεφάλαιο ενός μοντέρνου μυθιστορήματος, που οι κριτικοί και οι διάφοροι άλλοι αξιότιμοί κύριοι δέν μπορούν να υποφέρουν, γιατί χάνεται μέσα σε πυκνή, βαρειάν δμίχλη, αφήνει άλλτες πολλές άπορίες, δίνει πολυ λίγες ικανοποιητικές άπαντήσεις και σκεπάζει τη μισή ανθρώπινη ζωή με το πέπλο της αγάπης.

Θυμάμαι πολυ καλά πώς φαινόταν. Πολυ δύσκολα θα μπορούσε να ξεφύγη την προσοχή μου, έτσι καθώς καθόταν πλάγια πάνω σ' ένα άλογο της καρουέλλας, λυγερή και πεισματάρα, και κοίταζε κάτω το συρφετό του πανηγυριού.

Το πρώτο, που πρόσεξα, ήταν το φόρεμά της. Ήταν πράσινο, πράσινο χλόης, από καράθια ύφασμα. Τόσον έντονα ήταν το χρώμα, ώστε το άσπρο ρηγωτό μεσοφόρι της, που ξεχώριζε, μόλις μπορούσε να το άπαλύνη. Και στη δεξιά πλευρά της φλεγόταν μια κατακόκκινη φαρδεία μεταξωτή κορδέλλα.

Κάτω από το φουστάνι της, ξεπρόβαλλαν δυο μεγάλα πόδια με κόκκινες κάλτσες και λουστρινένια σκαρπίνια. Και δέν κατέβαλλε καμμιά προσπάθεια να τα κρύψη... απεναντίας ετέντωνε τα πόδια της, θαρρείς, επίτηδες, όσες φορές έσκυβε για να μιλήσει με μια χωριάτικα ντυμένη γυναίκα, που καθόταν στο δίπλανό άλογο.

Ήταν μια πολυ παράξενη εμφάνιση, για να μην μπορώ να την αφήσω γρήγορα άπ' τα μάτια μου. Και δε χρειαζόταν δά κανέναν κόπος γι' αυτό. Φαινόταν καθαρά πώς ούτε μένα ούτε τους άλλους, που εστέκονταν γύρω, έπρόσεχε... τα μεγάλα, καθαρά της μάτια κοίταζαν έρευνητικά πάνω από τα κεφάλια μας. Άν το βλέμμα της συναντούσε ή υ χαίτα το δικό μου, αυτό θάταν άπλανές και άδυσμένο.

Όμως τα χείλη της σάλευαν παθητικά, στο θυμό ή στον πόνο, ή σ' ό,τι άλλο της τύχαινε και, παρά την άλλοκοτα πεθαμένη της έκφραση, κάποια ζωή, κάποια λαχτάρα, κάποια άνησυχία φανεωνόταν στη ματιά της. Μ' αυτό δέν έννοιαζε φυσικά, έμας. Γι' αυτήν έμεις δέν ύπήρχαμε δόλο, τα, μια εικόνα θαμπή μόνο του πανηγυριώτικου συρφετού έντυπωνόταν στο νοϋ της... περιμένε κάποιον Ώρισμένο και δλα τ' άλλα ήταν γι' αυτήν σά να μην ύπήρχαν.

Υπάρχουν γυναίκες, που στέκονται στο δρόμο και περιμένουν με δλο τον άθιχτο θησαυρό τους, ως που έρχεται ένας, που μπορεί να τον πάρη... γυναίκες, που αφήνουν να ξετυλίγεται μπροστά τους δλόκληρη ή παράσταση, χωρίς να ξεδέσουν γι' αυτήν ούτε μια σκέψη τους, ως που δίνεται το σύνθημα και βγαίνουν στη σκηνή για το μεγάλο τους ρόλο... γυναίκες, που με μια ματιά τους ύστερα, μ' ένα χαμόγελο, μ' ένα φιλή, μ' ένα άγκάλιασμα δίνουν τόσα πολλά, που ό δύστυχος άντρας, που του γίνεται ή προσφορά αυτή, υποχωρεί σκοτισμένος και περίτρομος.

Μια τέτοια γυναίκα δέν είναι καλό να συναντήση κανείς, όταν το μαντέψη... έτσι σκεφτόμουν άθελα, όσο την έβλεπα με το άποκρηάτικο φόρεμά της να κάθεται πάνω στο άλογο της καρουέλλας και να ρίχνη έρευνητικές τις ματιές της πάνω από το πλήθος.

Η καρουέλλα γύριζε, γύριζε δλοένα, ως που στο τέλος σταμάτησε. Η Πράσινη πήδησε από την αντίθετή μου μεριά και σε μια στιγμή την έχασα από τα μάτια μου ανάμεσα στο πλήθος.

Οι ρομβίες γρινιάζανε, οι τρομπέτες ήχολογοϋσαν και οι μεπχλιδάνηδες έφώναζαν βραχνά. Τα παιδια μαζεϋόνταν εκεί κι' άκουγαν τις ρεκλάμες τους μ' ένα χαμόγελο άπορίας και δυσπιστίας, έφαχναν τις τσέπες τους να βροϋν δεκάρες κ' εξαφανίζονταν στις ξύλινες παράγκες. Τα μικρούλια έτρεχαν γύρω με πίφερα στο στόμα και γουρουνόφουσες στα χέρια... Όμιλοι όκηνηρών χωριάτηδων περιστοιχιζαν ένα άλογο, το εξέταζαν μ' έκφραση πραγματογνωμόνων, έψαυαν τα πόδια του και τα δόντια του, έρριχναν λοξές ματιές μεταξύ τους και στο άλογο, μασούλιζαν κα-

πύ, έφτυναν κ' έμεναν κάνοντας συλλογισμούς, ένω φλογερός ό ήλιος έψηνε τις πλατειές τους ράχες.

Περιπλανήθηκα κάμποσο, κοίταξα το ένα και τ' άλλο και άπορούσα που στη Δανία μπορούσε να βρη κανείς στα πανηγύρια την ίδια ζωή και τον ίδιο θόρυβο, που γινόταν και στα παιδικά μου χρόνια. Σιγά σιγά έφτασα στα σύνορα της πλατειάς, που ένας φράχτης από άγκάθια, σαμπιόκο και άγριοτριανταφυλλιές έκτεινόταν ως την περιοχή της πόλεως.

Σταμάτησα και άναψα ένα τσιγάρο. Με μιās άκουσα μια φωνή κοντά μου και γύρισα. Ήταν ή Πράσινη που είχα δει πριν. Μοϋχε μισογυρισμένες τις πλάτες της, καθόταν στο φράχτη κ' έτρωγε ένα μελομακάρονο. Ήταν κάπως μαζεμένη. Το κεφάλι της έπεφτε πάνω στο στήθος της, το ένα της χέρι ήταν πεσμένο βαρϋ πάνω στο γόνατό της, ένω κοίταζεν επίμονα μπρός της και μασούλιζε μηχανικά.

Άφου έφαγε το μελομακάρονό της, έβγαλεν ένα δχι' άμπεμα καθαρό μαντήλι από την τσέπη της, σκούπισε το στόμα της και πέταξε τα ψίχουλα από το φόρεμά της. Ύστερα σήκωσε λίγο το φουστάνι της και κοίταξε τα λουστρινία της, που είχαν λερωθή κάπως από τη σκόνη του παζαριού. Χωρίς να χάση καιρό τάβγαλε, τα φύσηξε με το στόμα κ' ύστερα τάτριψε με το μαντήλι της και τάκανε πάλι που να χάρεται κανείς να τα βλέπη. Ύστερα τα ξαναφόρεσε, βόλεψε το φόρεμά της, πήρε ένα ζευγάρι γάντια από την τσέπη της και σηκώθηκε για να φύγη.

Όταν πέρασε από μπρός μου, με κοίταξε με μιάν έντελώς άδιάφορη ματιά, χωρίς ίχνος θυμού ή συστολής, που την είχα προσέξει. Κάθε άλλο παρά τουτο συλλογιζόταν... ήταν τόσο βυβισμένη στον κόσμο των σκέψεών της, που άρχισα να πιστεύω, πώς δε θάχε ποτέ ένδιαφέρον για τίποτ' άλλο.

Την άκολουθήσα σε μια σχετικήν άπόσταση και κοίταξα, να μη χάσω κι' αυτή τη φορά τόσον εύκολα τα ίχνη της. Μα ήταν δυσκολώτερο από ό,τι πίστευα. Την είδα που πλανό με τέ δικό της άλογο της καρουέλλας. Στάθηκαν μια στιγμή ή μια απέναντι στην άλλη και κουβέντιασαν—τότε έπιασε ξαφνικά το μπράτσο της άλλης και σηκώθηκε στις μύτες των παπουτσιών της, για να μπορη να βλέπη καλύτερα— ύστερα πετάχτηκε σά βέλος και σπρώχνοντας άνακατεύτηκε μες στο πλήθος, χωρίς να γυρίση να κοίταξη πίσω της.

Όμως ή χωριατοπούλα την πήρε ξωπίσω και γϋ έκανα το ίδιο. Έφτασα πάνω στην ώρα ίσα ίσα, για να τις δω τη στιγμή που έχώνονταν σε μια παράγκα, που ήταν πολυ πιο βρώμικη από τις άλλες. Στην είσοδο στέκονταν δυο άρκετά ήλικιωμένοι άτσιγγανοί. Με δέκα λεπτά που τους έδινε για να μπης, σου ύπόσχονταν σε κάτι κατακρεουργημένα δανιμαρκέζικα τα πιο άπίστευτα πράγματα.

Τρύπωνσα και γϋ μαζί στην παράγκα. Έκει μέσα ήταν δυο άσπρα μαλλιαρά σκυλιά, που θάκαναν διάφορα γυμνάσματα, και τρεις, τέσσερες άντρες και γυναίκες με κάτι φριχτά βρώμικα τριχό, και κάτι έλεεινά, πεινασμένα μού-

τρα. Ένθουσίαζαν το κοινό, ύποθέτω, με γυμνάσματα πάνω σε τραπέζι. Στη γωνιά κάθονταν πάνω σε μια κάσσα δυο άξιοθρήνητα παιδάκια.

Κατά τ' άλλα δέν είδα πολλά από την παράσταση, επίσης και ή Πράσινη. Είχε πάει στην αντίθετην άκριβώς γωνιά της παράγκας, κρύφτηκε πίσω από τη φιλενάδα της και κοίταζε άκατάπαυτα προς το μέρος που στεκόμουν.

Κοίταξα γύρω μου και άνακάλυφα άμέσως το αντίκειμένο της προσοχής της—έναν άντρα, που στεκόταν άκριβώς στο πλάι μου. Ήταν ντυμένος σαν ευκατάστατος γυδς χτηματία, κοντόπαχος και καλοθρεμένος, κάπως δραχυτράχηλος, ξανθός κι' άμούστακος, με σφιχτοκλεισμένο στόμα και καθαρά, ήσυχα μάτια. Είχε έναν άρραδώνα στο δάχτυλο, τον ίδιο που φορούσε και ή κοπέλλα που καθόταν στο πλάι του και που άλλαζε κάπου κάπου μερικές λέξεις μαζί του. Μοϋ φάνηκε άπάνω κάτω σαν κόρη έπιστάτη, ήταν πολυ έμορφη και κοίταζε με ήσυχες και φρόνιμες ματιές ένα γύρο της.

Η Πράσινη δέν ξεκολλοϋσε τη ματιά της από τον πλαγινό μου, μ' αυτός φαινόταν πώς δέν την είχεν άκόμα προσέξει. Τώρα είδα πώς κάποιος πήγε και στάθηκε κοντά της... ένα χλωμό παλληκάρι, με περναδες στα μούτρα, με τα μαλλιά του ριχμένα πίσω, με μια χοντρή άλυσίδα ρολογιού και μια πολύχρωμη γραβάτα—τέλειος δηλαδή τύπος μικροεμπορουπάλληλου σ' έπαρχιακή πόλη.

Στριμώχτηκε όσο μπορούσε πιο κοντά της. Η ματιά του γλύστρησε από τους ώμους της στο λαιμό της... τώρα έσκυψε πάνω της και της ψιθύρισε κάτι στο αυτί. Δέν άκουσε τίποτα, ούτε τον κοίταξε, μόνο εξακολουθούσε νάχη προσηλωμένη τη ματιά της στην ίδια διεύθυνση. Τώρα εκείνος ξανάσκυψε, της ψιθύρισε κάτι και στριμώχτηκε άκόμα πιο κοντά της. Αυτή έκανε μια κίνηση άνοπομονησίας, τον έμέτρησε από το κεφάλι ως τα πόδια με μια περιφρονητική ματιά κ' έκανε ένα βήμα πίσω.

«Αξιότιμοί κύριοι και κυρίες! Σας ευχαριστούμε θερμά. Σε δέκα λεπτά της ώρας αρχίζει μια νέα παράσταση, στην όποια οι κοσμοξακουόμενοι» κτλ. κτλ.

Οι άνθρωποι χύμηξαν προς τα έξω. Οι δυο άρραδωνιασμένοι θγαΐναν χεροπιασμένοι. Η Πράσινη φαινόταν σά νάχε όρεξη να πηδήσει λοξά στην άκρη της παράγκας για να τους πάρη. Σπρωχόταν προς τα εκεί με μιάν άσυλλογισιά, που δημιουργούσε ένα σωρό ένοχλήσεις και δυσάρεστα. Κ' έτσι έτρεχε τώρα προς την κάσση, που ήταν ξαπλωμένα τ' άποκοιμισμένα παιδάκια, έπεσε πάνω τους, τάρριξε χάμω και πάτησε του ένός τα χέρια. Το μικρό έβαλε τις φωνές, σά να το τρυπούσαν με σουβλιά, και μια τσιγγάνα όρμησε, άρπαξε την Πράσινη από το μπράτσο και άρχισε να την τρανιάζει ένω ένας χείμαρρος από βρισιές σε μιάν άκατανόητη κόρακιστική γλώσσα έβγαине από το στόμα της.

Ήμουν έτοιμος να τρέξω για βοήθεια, όταν ό έμποροϋπάλληλος με πρόλαβε. Ευχαριστημένος δλόψυχα για την ευκαιρία που του δινόταν, να συνδεθη με τη λατρευμένη του, έσπρωξε πίσω την τσιγγάνα, λέγοντας της ένα σωρό λόγια κ' έβγαλε τέλος το πορτοφόλι του.

Ἡ κοπέλλα, πού ἔφταιγε γιά ἄλη τή συμφορά, κοίταζε πάνω στήν ταραχή της τότε τὸν ἕνα καὶ τότε τὸν ἄλλο χωρὶς νὰ καταλαβαίνει, τί εἶχε συμβῆ ἐπὶ τέλους. Μόλις ὁμοῦς ἢ τοιγγάνα παράτησε τὸ μπράτσο της, αὐτὴ πετάχτηκε σὰ βέλος ἔξω ἀπὸ τὴν παράγκα.

Αὐτὸ τώρα δὲν ἦταν σύμφωνο μὲ τὴ συνταγὴ τοῦ χωριάτη Δὸν Ζουάν. Ἐκρυψε γρήγορα σὰν ἀστραπὴ τὰ λεφτὰ του στήν τσέπη καὶ τῶθαλε στὰ πόδια μὲ μεγάλα βήματα, χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴ στὸ θόρυβο, πού γινόταν πίσω του. Κι' ὁ θόρυβος δὲν ἐννοοῦσε νὰ πάψῃ. Τὰ παιδιὰ ἐστρίγγιζαν μαζὶ μ' ἄλη τους τὴ δύναμη, ἢ τοιγγάνα κλαιγότανε καὶ γρίνιαζε, κι' ἔξω χτυποῦσαν τὰ χάλκινα ὄργανα, κλώνοντας τοὺς πανηγυριώτες γιά τὴ νέα παράσταση, στήν ὁποία οἱ κοσμοξακουσμένοι κτλ. κτλ.

Ἡ Πράσινη ἐξαφανίστηκε τὸν ἐμποροῦπάλληλον ὁμοῦς μποροῦσα νὰ τὸν βλέπῃ ἀκόμα καὶ ἀκολουθοῦσα τὰ ἴχνη του, βάζοντας ἄνα τὰ δυνατά μου. Ἦταν ἕνα ἀκατάπαυτο, δίχως ἀναπνοὴ κυνήγημα ἀνάμεσα ἀπὸ τσαντήρια καὶ παράγκες, στοὺς δρόμους τῆς πόλης ὕστερα καὶ τέλος ἴσαμε κάτω στὸ λιμάνι. Κάπου μπροστά οἱ δυὸ ἀρρεθωνιασμένοι, ὕστερα—ὁ θεὸς ξέρει ποῦ— ἢ Πράσινη, ὁ ἐμποροῦπάλληλος καὶ τέλος ἐγώ.

Μὰ τὸ κυνήγι ἐμεινε δίχως ἀποτέλεσμα. Ὑστερ' ἀπὸ ἕνα τρεξίδι μισῆς ὥρας, τὸ παλληκάρι σταμάτησε τὶς κοπιαιτικὲς του προσπάθειες, κάθησε συλλογισμένος μπρὸς σὲ μιὰ σανιδένια παράγκα κι' ἄρχισε νὰ μασοῦλιζῃ φιλοσοφικώτατα πέντε ἔξω μακρὺς τρίχες, πού ἔπρεπε νὰ παριστάνουν τὸ μουστάκι του. Τὸν πλησίασα καὶ πιάσαμε κουβέντα.

«Εἶδατε τὴν κοπέλλα πού καθόταν κοντὰ σας στήν παράσταση... μὲ τὸ πράσινο φόρεμα ;»

«Ναί, βέβαια !»

«Ποιὸς ξέρει ποιά νᾶναι.»

«Ἐγὼ δὲν ξέρω ἕνα διαβολεμένα ὁμορφο κορίτσι· ἔ ; — Ἄ δὲ γίνεται, θὰ τὸ συναντήσω ἀπόψε στὸ χορὸ.»

Κουβεντιάσαμε ἀκόμα λίγο κ' ὕστερα χωριστήκαμε ὑπὸ τὶς ἀμοιβαῖες διαβεβαιώσεις, πὼς εἶχαμε χαρῆ πολὺ, κάνοντας τὴ γνωριμία μας. Κουρασμένος ἀπὸ τὴ ζέστη καὶ ἀπὸ τὴ φασαρία, ἄρχισα νὰ τὸ σκέπτομαι γιά καλὰ, νὰ γυρίσω σπίτι μου, καὶ ἢ πρόθεσὴ μου αὐτὴ ἐνισχύθηκε σημαντικά, ἐπειδὴ μιὰ δυνατὴ βροχὴ ξέσπασε ξαφνικά, σὰ νᾶταν βουλὴ τῆς Προνοίας, νὰ καταστρέψῃ τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα τοῦ παζαριοῦ μ' ἕνα καινούριον κατακλυσμό.

Ἡ ἐπίδραση ἦταν ἀπότομη καὶ ἀκατανίκητη. Σὲ δέκα λεπτά οἱ στενοὶ δρόμοι ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς παράγκες εἶχαν μεταβληθῆ σὲ λασπωμένους χειμάρρους, πού καταπιτσιλοῦσαν ὅ,τι τύχαινε μπροστά. Οἱ παράγκες ἔσταζαν, οἱ θαυματοποιοὶ ἔρριχναν ἀπελπισμένες ματιές στοὺς ἀδιάδρατους δρόμους· ἀκόμα καὶ ἢ πιὸ ἠχηρὴ σάλπιγγα ἐπώπαινε καὶ ἢ πιὸ παράφωνη ρομβία εἶχε κρυφτῆ δειλὰ καὶ φοδισμένα μὲ τὸ σακάτην ἰδιοκτήτη της στὸ κοντινότερο ὑπόστεγο. Ὅσοι ἦταν σὲ θέσῃ νὰ προχωρήσουν, ἔτρεχαν γιά τὸ σπίτι... κι' ἄδειασαν τόσο οἱ δρόμοι, κ' ἔγινε τέτοια σιωπὴ στήν πόλη, πού ἔλεγες πὼς εἶναι μεσάνυχτα.

Ἐπὶ μίαν περίπου ὥρα καθόμουν στὸ ἀνδριχτὸ παράθυρό

μου, κοιτάζοντας ἔξω πού ἔβρεχε καὶ νοιώθοντας μὲ ἀνακούφιση τὴ γαλήνη πού ἀπλώθηκε. Ὁ μοναδικὸς ἦχος πού ἄκουα, ἦταν ἢ μουσικὴ ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ θέατρο, ὅπου τὴν ἡμέραν αὐτὴ γινότανε ὁ χορὸς. Ἀπὸ τὶς δέκα ἢ ὡρα, τὸ πρῶτ', εἶχε ἀρχίσει κι' ἄλλος ὁ χορὸς, καὶ τώρα εἶχε κορῶσει, ἐπειδὴ ἢ ξαφνικὴ βροχὴ ἐγέμισε τὴ σάλα ἀπὸ κόσμο.

Ἡ ἀπόσταση καὶ οἱ τοῖχοι ἔπνιγαν τὸν ἦχο τῆς μουσικῆς κι' ἂν ἐμεινόταν ἀκόμα ὁ θόρυβος τοῦ πανηγυριοῦ, σίγουρα πὼς μόλις θὰ μπορούσα νὰ διακρίνω τὴ μονότονη, διαρκῶς ἐπαναλαμβανόμενη μελωδία. Ἐπειδὴ ὁμοῦς τώρα ἦταν σιωπὴ ἕνα γῦρο μου, ἢ μουσικὴ τοῦ χοροῦ δὲ μ' ἄφηνε σὲ ἡσυχία. Ἦταν ἀκατάπαυτα ἢ ἴδια μελωδία, ἕνα ἀργό, βαρῦθυμο βάλς καὶ κάτι βαθειοὶ τόνοι, πού ἐπαναλαμβάνονταν διαρκῶς, μ' ἕκαναν παράξενα νευρικό. Ἐξοφνικά θυμήθηκα τὸν ἐμποροῦπάλληλο, πού λογάριζε μὲ τόση βεβαιότητα, πὼς θὰ συναντοῦσε τὴν Πράσινη στὸ χορὸ, κ' ἔτσι πῆγα κ' ἐγὼ ἐκεῖ. Ὁ ἐμποροῦπάλληλος εἶχε δίκιο. Ἦταν πράγματι ἐκεῖ. Καὶ φαινόταν πὼς ἢ περιπέτεια τοῦχε βγεῖ σὲ καλὸ, γιὰ τὴν χόρευε μαζὶ του, ἔτσι πού τὰ φορέματά τους φτερούγιζαν ἕνα γῦρο. Κι' αὐτὸς ἦταν ἕνας μαέστρος στὸ χορὸ. Τὴ γύριζε μὲ ὄλους τοὺς κανόνες τῆς τέχνης, διεύθυνε μ' ἐπιτηδειότητα ἀνάμεσα στὰ τόσα ζευγάρια... οὔτε μιὰ φορὰ δὲ σκουντρίστηκε, οὔτε μιὰ φορὰ δὲν ἔχασε τὸ χρόνο... μὲ τὸ καπέλλο του καλὰ χωμένο καὶ γυρτὸ πρὸς τὰ πίσω, μὲ τὸ ἀριστερὸ του χέρι ἀλύγιστα τεντωμένο, ὠδηγοῦσε τὴν ντάμα του σίγουρα ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ ἀσφυκτικὸ ἐκεῖνο ἀνθρωπομάζεμα.

Καὶ κείνη τί κόκκινη καὶ ζεστὴ πού ἦταν καὶ μὲ τί ἀφοσίωση πού χόρευε ! Τὰ σγουρὰ μαλλιά της ἔπεφταν γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπό της, τὸ στόμα της ἦταν μισανοιγμένο, τὰ μάτια της ἀστραφταν καὶ τὰ μεγάλα της πόδια μέσα στὰ γυαλιστερὰ λουστρίνια της ἔκαναν τόσο σβέλτους πῆδους, πού ἦταν μιὰ χαρὰ νὰ τὴ βλέπῃς.

Μὲ σῶμα καὶ ψυχὴ παραδινόταν στίς χαρὲς τοῦ χοροῦ. Μὰ οὔτε μιὰ σπῖθα τοῦ πάθους της δὲν ἦταν γιά τὸ παλληκάρι, πού τῆς ἔκανε τὸν καθαλιέρο. Ἐχόρευε γιά ἕναν ἄλλον. Τὰ νειάτα της καὶ τὴν ὁμορφιά της, τὴ λάμψη τῶν ματιῶν της καὶ τὸ αἷμα σ' ἀνάμμένα της μάγουλα... ἄνα, ἄνα τὰ θυσίαζε μπρὸς στὰ πόδια κάποιου, πού δὲν ἤθελε νὰ τὴν ξέρῃ.

Ἦξερε πὼς ἦταν ὁμορφή κι' ὁ ἐμποροῦπάλληλος ἔπρεπε νὰ περᾶ τὴν ὁμορφιά της ὀλοένα μπρὸς ἀπὸ κείνον, πού λαχταροῦσε. Λύγιζε σὴν ἀγκαλιὰ τοῦ συγχορευτῆ της, τοῦ χαμογελοῦσε, τοῦκανε νάξια... μόνο καὶ μόνο γιά νὰ βλέπῃ ἐκεῖνος, ὁ ἄλλος, πόσο ἀξίζει.

Ὁ ἄλλος καθόταν στὸ μεταξὺ αὐτὸ μὲ τὴν ἀρραθωνιαστικιά του σὲ μιὰν ἄκρη τῆς σάλας. Τώρα εἶχε δεῖ κι' αὐτὸς τὴν Πράσινη. Πολλὲς φορὲς ἴσαμε τὴ στιγμὴν ἐκεῖνη εἶχε προτείνει σὴν ἀρραθωνιαστικιά του νὰ πηγαίνουν, μὰ ἐκεῖνη δὲν ἤθελε. Κ' ἔτσι λοιπὸν ἔμειναν ἐκεῖ καὶ χόρεψαν... χόρεψαν ἡσυχὰ καὶ φρόνιμα, σὰν ἀνθρωποὶ, πού κάνουν βέβαια κι' αὐτοὶ μιὰ τρέλλα κάποτε, μὰ πού γίνονται καὶ πάλι σοβαροί. Καὶ γύρω τους στροβιλιζόταν καὶ πετοῦσε ἢ ἄλλη σὴν ἀγκαλιὰ ἐνὸς ἀντρός, πού δὲν τὴν ἤξερε, πού δὲν τῆς ἄρσσε, πού δὲν τὸν σκεφτόταν καθόλου. Ὅμως τὸ φρόνιμο ἀρχοντοχωριατόπουλο δὲν ἄφηνε

νὰ προδοθῆ καθόλου. Μόνο μιὰ φορὰ συμάζεψε μὲ ἀμηχανία τὸ στόμα του κ' ἔρριξε γύρω του μιὰ δειλὴ καὶ ἀνήσυχη ματιά, μὰ ὕστερα συγκρατήθηκε κ' ἔμεινε ἐντελῶς ἀτάραχο.

Κάθησα κάπου μιὰ ὥρα σὴν γωνιά μου καὶ κοίταξα τὸ χορὸ. Ὁ ἐμποροῦπάλληλος κέρασε κάτι καὶ ἢ Πράσινη ἤπιε ὅ,τι τῆς πρόσφερε. Ὑστερα ἔγειρε πίσω τὸ κορμί της τόσο, πού τὸ φόρεμα της τεντώθηκε πάνω στὸ γεμάτο στῆθος της... σταύρωσε τὰ χέρια της πίσω στὸ λαιμό της καὶ γέλοῦσε τόσο δυνατὰ, πού ἀκουγόταν σ' ἄλη τὴ σάλα. Ἐβάλε τὸ ἕνα της πόδι πάνω στὸ ἄλλο, ἔτσι πού οἱ κόκκινες σὰ φωτιὰ κάλτσες της ἀστράψαν ἀπὸ μακρυὰ... καὶ ἄρχισε νὰ φέρνεται, μὲ δυὸ λόγια, πολὺ ἀνάρμοστα, ὥστε οἱ ἄλλες γυναῖκες νὰ τῆς ρίχνουν συχνὰ περιφρονητικὲς ματιές. Ὅμως οἱ ἄντρες μαζεῦονταν ἕνα γῦρο της καὶ κείνη χόρευε καὶ ἀστειευόταν μὲ ὄλους, γυρίζοντας πίσω πάντα στὸ χλωμὸν ἐμποροῦπάλληλο μὲ τὶς περκινάδες στὰ μούτρα, πού τοῦ ἦτανε ντάμα.

Ἐγινε ἕνα μικρὸ διὰλειμμα στὸ χορὸ κι' ὁ ἐμποροῦπάλληλος πρόσφερε τὸ μπράτσο σὴν ντάμα του, γιά νὰ φεύγουν. Σηκώθηκε, στήριξε τὸ καπέλλο στὸ κεφάλι της καὶ βόλεψε λίγο τὸ φόρεμά της. Καὶ τὸ ζευγάρι διέσχισε τὴ σάλα. Στὴν πόρτα ἐκεῖνη σταμάτησε, ἔρριξε ἀκόμα μιὰ φορὰ τὴ ματιά της σ' ἐκείνον, πού γιά χάρη του εἶχε στολιστῆ καὶ χορέψει, καὶ τὸν κοίταξε. Ἐἔρω πὼς δὲν εἶδα ποτὲ σὴν ζωὴ μου μιὰ τόσο ἰκετευτικὴ παράκληση, μιὰ τέτοια φριχτὴν ἀγωνία ἀποτυπωμένη σὲ ἀνθρώπινη ματιά. Ἐκείνος, πού τοῦστελνε τὸ βουδὸν ἐκείνον ἀποχαιρετισμό, χαμήλωσε τὰ μάτια του, τὰ χεῖλια του ἔτρεμαν... ὕστερα ὁμοῦς ἔσκυψε χαμογελώντας πρὸς αὐτὸν ἢ ἀρραθωνιαστικιά του καὶ τοῦπε δυὸ τρία λόγια. Τότε ἔστρεψε τὴ ματιά του σ' αὐτὴν καὶ ἢ Πράσινη ἐξαφανίστηκε μὲ τὸν καθαλιέρο της.

Ἀκόμα μιὰ φορὰ ἐμελλε νὰ τὴ δῶ. Ἦταν σχεδὸν δύο ἢ ὡρα, καὶ πῆγαίνα νὰ ταχυδρομήσω ἕνα γράμμα. Ὁ θό-

ρυβὸς τῆς μέρας ἐκόπαζε... μόνο οἱ θαρῦθυμες μελωδίες τοῦ βάλς ἀντηχοῦσαν ἀκόμα ἀπὸ τὸ θέατρο. Ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ πού ἔστρηθα τὴ γωνιά τοῦ δρόμου, πῆρε τὸ μάτι μου μιὰ γυναίκα, πού ἀκουμποῦσε στὸν τοῖχο καὶ κοίταζε ψηλὰ τὰ φωτισμένα παράθυρα τῆς σάλας τοῦ χοροῦ.

Ἦταν ἢ Πράσινη. Τὸ φόρεμα της ἦταν κατατσλακωμένο ἀπὸ πάνω ἴσαμε κάτω, οἱ κόκκινες σὰ φωτιὰ κορδέλλες της ξεσκισμένες, κρατοῦσε τὸ καπέλλο της στὸ χέρι, τὰ μάγουλά της ἦταν χλωμὰ σὰν τὸ φεγγαρόφως καὶ ὑγραμένα ἀπὸ δάκρυα... οἱ ματιές της καρφώνονταν ὀλοένα στὸ χτίριο, πού ἀκουγόταν ἢ μουσικὴ.

Σταμάτησα μπρὸς της, ἤθελα νὰ τῆς μιλήσω, μὰ δὲν ἤξερα τί ἔπρεπε νὰ τῆς πῶ. Σιγὰ σιγὰ ἄρχισε νὰ συνέρχεται καὶ παρατήρησε ξαφνικά πὼς ἕνας ξένος ἀνθρώπος στεκόταν πλάι της. Μὰζεύτηκε, γύρισε καὶ πῆρε γρήγορα τὸ δρόμο κάτω.

Ἦταν ὁ δρόμος πού πῆγαίνα στὸ λιμάνι καὶ τὴν ἀκολούθησα μὲ σπουδὴ. Μὰ εἶχε ἐξαφανιστῆ. Ὅταν ἔφτασα σὴν προκουμὰ τίποτα δὲν ἄκουσα κι' οὔτε εἶδα τίποτα. Ἡ θάλασσα ἀτλωνόταν σιωπηλὴ καὶ λεῖα μπροστά μου, τὸ φεγγαρόφως ἄφηνε τὶς λάμπεις του νὰ παιχιδίζουν πάνω τοῦ σπιθοβολώντας... τὰ καράβια τέντωναν τὰ κατάρτια τους σὰ μαῦρες σκιὲς πρὸς τὸν καθάριο οὐρανό. Πέρα μακρυὰ στὸν κόλπο τρία τέσσερα φῶτα ἔλαμπαν. Ἦταν ψαράδες, πού ἐπιαναν χέλια...

Περισσότερα δὲν ξέρω νὰ διηγηθῶ. Τὶς τρομαγμένες ψυχές, πού ἴσως φοβήθηκαν πὼς ὕστερ' ἀπὸ μιὰ γρήγορη ἀπόφαση πῆγε νὰ θάψῃ τὸν πόνο καὶ τὴν ντροπὴ της στὰ βάθη τῶν φεγγαρολουσμένων νερῶν, μπορῶ νὰ τὶς καθησυχάσω. Πέρασαν πολλὲς μέρες ἀπὸ τὸ περαστικὸ μου αὐτὸ καὶ δὲν ἄκουσα, οὔτε πὼς ἐξαφανίστηκε κάποιος ἀνθρώπος ζωντανός, οὔτε πὼς κάποιος νεκρὸς ἀνευρέθη.

(Μετάφραση)

ΠΕΤΡΟΣ ΣΤΩΙ-ΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Ἡ ΣΚΕΨΗ Κ' Οἱ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΡΟΠΕΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἀνάμεσ' ἀπὸ τὴ συμφορὰ καὶ τὸν τρόμο, πού σκόρπισεν ἢ πολεμικὴ καταγίδια, ὀδεῦει ἢ Ζωὴ πρὸς τὶς χίμαιρες τῶν ἐπιθυμιῶν της, πρὸς τὴν ἀνικανοποίητη πάντα ὀρμὴ τοῦ φυσικοῦ της. Καὶ μὲ τοῦ παρόντος τὴν ὀδυνηρὴν ἀστάθεια καὶ τοῦ μέλλοντος τὴν τραγικὴν ἀβεβαιότητα μάχεται ἢ Ζωὴ νὰ συναρμολογήσῃ τὶς ἀμεσες κ' ἔμμεσες, τὶς ἐπιφανειακὲς μὰ καὶ τὶς οὐσιωδέστερες συνέπειες τῶν ἀγνιστικῶν ἢ τῶν τιμῶν ὀλέθρων, πού τὴν ἐταπεινώσαν. Ἡ κραυγὴ της ἀδύναμη καὶ πνιγμένη, ἢ ἀπόφαση της παρελθοντικὴ ὡσεπιτοπολὺ, ἢ πίστη της ἀνισόροπη ἢ ἀσθενικὴ κ' ἢ ἐνέργεια της, τοῦτη προπάντων, θολὴ καὶ ταραγμένη. Στὸν θεελλοκυκλῶνα βυθάει ἢ Ζωὴ γερὰ σὴν γίς τὰ πληγιασμένα ποδάρια της, ἀναδιπλώνει ὀλοτρέμουλο τὸ παθαμένο κορμί της, τανύει τὰ κουρασμένα της χέρια ἀχαμνά,

μὲ τὸ κεφάλι πόλυβασανισμένο κὶ ἀπελπισμένο ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τοῦ ὕψωμοῦ καὶ κρατῶντας τὴν ψυχὴ της ἀνεμοκῦμαντὴ δάδα μέσα σὴν ἀβυσοσὸ τὴ σκοτεινὴ καὶ στοιχειωμένη πού τῆνε περιζῶνει, ἀπαντέχει, ἢ Ζωὴ, τὸ ἄκουσμα τῆς νέας Ἐπαγγελίας. Ἀλίμονο ! Οἱ θησαυροὶ της στάχτη καὶ καπνία. Ἡ ἴδια ἀδυνατεῖ νὰ φρουρήσῃ τ' ἀγαθὰ της. Τὰ μαντρόσκυλλα τῶν ἐνοστίκτων τῆς μάταια κὶ ἀνωφέλευτα ὀλακτοῦν τὸν ὀχτρό, τὸν ἐπιδρομέα, τὴν νέα καταστροφή—τὴν ἀπόγνωση. Τὰ ἱερά μυστικὰ τῶν ὕψηλων καὶ φλογάτων πόθων της ντροπιασμένα κὶ αὐτά, γιὰ τὴν ἐπιπολὺ σύρθηκαν στὸ πόμπημα καὶ στὸν χλευασμό. Τίποτα δὲν τῆς ἀπόμεινε ἢ σχεδὸν τίποτα. Εἶναι κάτι ἢ ταραχὴ γιά τὶς χαμένες εὐτυχίες ; εἶναι κάτι ἢ ἀδημονία γιά τὶς εὐτυχίες πού πρέπει νάρθουν; Τὸ ἀγνοεῖ. Ἡ ἠθικὴ της ὀλότελα χρεωκοπημένη, δηλαδὴ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἠθος της εἶναι χρεωκο-

τημένο. Τὰ αἰσθητήριά της νεκρά!

Καὶ τῆς ἀπομένει μονάχα τί;

Ἡ Σκέψη. Τῶν ραφινारीσμένων, τῶν ἐπιλέκτων παιδῶν τῆς ἡ σκέψης.

Κ' ὑψώνεται τούτη δλοένα καὶ πάλι, ἥλιος μέγας καὶ χρυσοπόρφυρος, ζωογόνος καὶ πηγὴ θαλπωρῆς ἀπὸ μύρα, δροσιά καὶ φῶς, δλοένα καὶ πάλιν ὑψώνεται στὸ μαυριδερόν ὀρίζοντα. Ἀσφαλῶς εἴμαστε ἐμεῖς δ,τι πιστὸ ἀπομένει στὴ Ζωή. Ὅ,τι τίμιο, δ,τι ἠθικό, δ,τι, ρωμαλέο, δ,τι γενναῖο. Προπάντων εἴμαστε ἐμεῖς δ,τι ἀπομένει στὴ Ζωὴ ἐλπιδοφόρο ὕστερ' ἀπὸ τὴν πεντάχρονη καταγίδια, τὸν κατακλυσμὸ καὶ τὸ χαμὸ. Εἴμαστε ἐμεῖς ὁ γόνος τῆς ἀναδημιουργίας. Ἡ Σκέψη καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς. Καὶ προπάντων ἡ ὀργανικὴ ἔκφρασή της, ἡ Τέχνη κ' οἱ μύστες τῆς. Ἡ παράδεισω τῶν νέων αὐτοσυγκεντρώσεων, τῶν νέων ὀνειροπολημάτων, τῶν νέων ἀποφάσεων, τῶν νέων ἐλπίδων. Ὅ,τι ὑπάρχει βάσιμο κὶ οὐσιαστικό. Ὁ ἐξίλασμός, ὁ ἐξαγνισμός, ἡ χαρὰ καὶ ἡ πίστη. Καὶ μαζί τὸ γιγάντιο, ἀδάμαστο χέρι ποῦ θὰ σηκώσῃ φτερωτὰ τῆς Ζωῆς τὰ βήματα καὶ θὰ τὰ σύρῃ πρὸς τὸ ἀναθάπτισμα τοῦ λογισμοῦ, πρὸς τὴ ροὴ τῶν συγκινήσεων, πρὸς τὰ γλαυκὰ νερὰ τοῦ καθαρμοῦ. Βέβαια ἂν ἡ Σκέψη γεννιέται καὶ σβύνει ὀπως ἐπιβάλλουν οἱ ὑπέρτατοι νόμοι τῆς ὀλοκοσμικῆς ἁρμονίας στὸν ἴδιο κύκλο ὀπου κινεῖται ἡ μοῖρα τῶν γενέσεων, τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀφθαρσίας, δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία καμμιὰ πὸς τὸ μόλισμα τοῦ ἄχαρου μίσους, τῆς ταπεινῆς ὀργῆς καὶ τῆς φονικῆς ἀπελπισίας, κατὰ τρεξάν καὶ τὴ Σκέψη ὀσαν ἔρινυδες ὑπάκουες στὴν ἀνερευνήτη δεινὴ προσταγὴ τοῦ Κρονίδη ποῦ μᾶς παιδεύε. Καὶ τότε ἡ πιθανότητα τοῦ γοργοῦ σηκωμοῦ λιγροστεύει κατὰ πολὺ. Μὰ ἂς ἔχουμε ἐλπίδα καὶ πίστη. Ἀναμεσὸν τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Σκέψης τῶν ἀνθρώπων στέκει κάστρο ἀδιάδατο καὶ προστατευτικό ἡ γενικὴ Συνείδηση, πηγὴ τῶν τύσεων, τὴν ἄρα, ποῦ στὰ σαρκοφάγα καὶ ψυχοφάγα καμίνια τους ἀγνίζονται, ἀναπλάθονται καὶ βαρριοὶ χαλκεύονται, στέρεοι, ἄδατοι: μὰ κὶ ἀσύντριφτοι οἱ μοχλοὶ π' ἀπάνω τους ἀνασηκῶνονται πρὸς τὴν εὐλογία τῶν ἀπολυτρώσεων ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Σκέψη μαζί. Ἔτσι, ὀπως κὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ὀ ἔμας, λειτουργοῦς τῆς Σκέψης καὶ τῆς Τέχνης μύστες, πάντα κάτι ἀπομένει γιὰ τὴν ἀναδημιουργία νέων ζωϊκῶν ἀφετηριῶν.

Ἴδου ποῦ ἤθελα νὰ καταλήξω. Ἐμεῖς, ἱεροφάντες τῶν πεπρωμένων τῆς Ζωῆς, ὑπέρτατο ἔχουμε χρέος νὰ ξανασυγκροτήσουμε βαρειά, πυκνὴ, ἐμφυχωμένη, ἀπὸ φανατισμὸ καὶ πίστη τὴν παράταξή μας. Νὰ πολεμήσουμε. Νὰ ριχτοῦμε στὸν ἀγῶνα τῶν ἔργων τοῦ Λόγου, πραγματικῶν «ἔργων οἰκίῃ». Νὰ φέρουμε ἐπαρμένα τὴ σάλπιγγά μας στὰ χεῖλη καὶ μὲ τὸν ἀλλάλαγμό μας τὸν ἀδρό, τὸν ἀσώπαστο νὰ ξυπνήσουμε τὸν βαθεῖα κοιμάμενο παλμό τῆς Ζωῆς καὶ νὰ κρούσουμε μὲ τὸ μέγα σάλπισμά μας, μὲ τοὺς χαλκοὺς ἀχοῦς του τὴν πύλη τῶν οὐρανῶν, τὴν φλέδα τῶν ζωοποιῶν ἀναβλυσμάτων. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς γίνεται τὴν ὀρα τούτῃ τὴν κρίσιμη ὀ ὀλες τὶς χῶρες, στὴ μέση ὀλων τῶν Ἐθνῶν, ποῦ κυτᾶνε στήλα τὸ μέλλον τῆς μεγάλης Οἰκουμένης.

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ	ΔΡΧ. 10.—
» » ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ	» 5.—
ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΔΕΠΤΑ 75.	

Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ ἀνάλογα ἀφοῦ ὑπολογιστεῖ καὶ τὸ γραμματόσημο.

δημοδιδάσκαλο, ποῦ ἀπ' τὰ χέρια του πέρασαν ὀλα τὰ διδακτικὰ βιβλία, ποῦδαν τὸ φῶς τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν Ἐλλάδα, εἶναι ἔνα ἀπ' τὰ λίγα σὲ δασκαλικὴ ἐξυπνάδα καὶ μοῦμο. Παραβάλλει ὀλα τὰ βιβλία, ἔνα—ἔνα, μὲ τὰ καμμένα ἀναγνωστικά τοῦ 17 καὶ βγάζει τὰ συμπεράσματά του, ὀχι ὀσαν τοὺς «πεντακοσιομεδίμους ξυγγραφεῖς τῆς ἐπιτροπείας», μὰ ὀσαν ἄνθρωπος ποῦ τᾶλῃσε καὶ γνώρισε ἀπὸ πολὺ κοντὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ καθενὸς στὰ Ἐλληνόπουλα.

Ἄξίζει νὰ διαβαστῇ ἀπ' ὀλους.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗ: «Χρονικῶν Μορέως Τοπωνυμικά — Τοπογραφικά — Ἱστορικά». — Ἐν Ἀθήναις 1921—Δρχ. 15— Ἡ ἀξιόλογη μελέτη, ποῦ δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὰ 1912—1915 στὸ περιοδικὸ «Ἀθηνᾶ», ξαναχρημένη σὲ νέο καλούπι. Ἡ μονογραφία εἶναι ἀφιερωμένη στὸ γιό του Ἴωνα Δραγούμη.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ: «Νηπενθῆ» — Ποιήματα βραβευμένα στὸ Φιλαδέλφειο Διαγωνισμό. — Ἀθήνα 1921—Δρχ. 3. Θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ: «Πρὶν Καοῦν» — Ἡ Ἀλήθεια γιὰ τ' ἀναγνωστικά τῆς δημοτικῆς — Ἀθήνα 1921. — Δρχ. 1,90 — Ἐπὶ τέλος ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὅμιλος τύπωσε τὴν ἀπάντησή του πρὸς τὴν χαλιτόλογη ἐπιτροπεία, ποῦ ἀπέλησε τὸ Σύμπαν μὲ τὴν τελευταία τῆς ἔκθεση. Τὸ βιβλίο τοῦ Τριανταφυλλίδη, μὲ τὸ σφιχτὸ του νόημα, τὴν βαθεῖα του κρίση καὶ τὴν βαριὰ ἐπιστημονικὴ ἐπιχειρηματολογία, κλείνει μιά ἔλλειψη μεγάλη ποῦ εἶχε δημιουργηθεῖ, μετὰ τὴν ἀπάντηση τοῦ Σωτηρίου, τοῦ Roussel, τοῦ Γαβριήλ, ἔφ' ὀσο δὲν ἀπαντοῦσαν οἱ Ὅμιλικοί. Κὶ αὐτὴ ἀκριβῶς μᾶς εἶχε ἀναγκάσει νὰ φανοῦμε πολὺ αὐστηροὺς κ' ὑπερβολικοὺς στὸ σημεῖωμα τοῦ προηγούμενου φύλλου.

Ὁ Τριανταφυλλίδης ἀναλύει καὶ ἀποδείχνει μὲ ἐξαιρετικὴν εὐχέρεια κὶ ἀπόλυτη πειστικότητα — ἀφοῦ ἄλλοστε εἶναι κ' ἡ καθαρὴ ἀλήθεια — πὸς ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει ἴδου τῶν συγχρόνων γλωσσοεκπαιδευτικῶν προβλημάτων ὀτι διαστρέφει τὸ κείμενο τῶν κρινόμενων ἀναγνωστικῶν, στή μορφή καὶ στὸ περιεχόμενο, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὶς περιχοπὲς ποῦ ἔχει κὶ ἀπὸ τὶς παραπομπές, κ' ἔτσι διαβάλλεται

Ἡ Σκέψη ἐρευνᾶ καὶ βρίσκει τὴν οὐσία τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος τὴ δυναμικότητα, τοῦ μέλλοντος τὴ πιθανὸν βᾶρος. Κ' ἡ Τέχνη ἁρμονίζει, χτίζει, ἀποτελεῖται. Κ' εἶναι καθ' ἔρευνας ἡ ὑψηλότετη, ἡ ἀπώτατη συνέπεια ἡ τελείωση. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς γίνεται παντοῦ τώρα, ξαναλέμε. Ἡ Σκέψη ἀναζητᾶει μὲς ἀπ' τὸ σκόρπισμα καὶ τὸν ἀφανισμό τῶν θησαυρισμάτων τῆς Ζωῆς, ὀτι χρειάζεται γιὰ τὴν ἀναδημιουργία τῶν νέων ψυχῶν, ἀπαρρίχονται ὀτι πονηρό, τὸ περιττό. Κὶ ἀναζητᾶει ἀκόμα μὲς ἀπὸ τὸ σκοτάδι τὸ κριματερό καὶ θανατερό τῶν διανοημάτων τοῦ παρελθόντος ὀτι μπορεῖ νὰ συντελέσῃ σὲ ἀνασφάλωμα τῶν νέων λογισμῶν. Κ' ἡ Τέχνη, σκληρὴ κραυγὴ — Σάτυρα, καταλαλιὰ ἡ διδαχὴ — ἐπαρμένος ψαλμὸς — Ἰμνος — βαρὺ θρόν ἀναδυομένων μὲς ἀπὸ τ' ἀλαργινὸ χάος σιδερόφτερων πουλιῶν ὀράματος κ' ἐνέργειας, — Ἐποποιῖα — ἡ ἄσμα ὑψηλῆς ἀνίας καὶ σοφίας μελένιας ἡρμαίων ἰωδικῶν ἀποκαρδιώσεων — Τραγοῦδι — ἡ Τέχνη παίρνει ἀπάνω τῆς τὸ μέγα καὶ πολὺ ἔργο τῆς ὀλοκληρωτικῆς ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς ἀναδημιουργίας.

Αὐτὸ γίνεται, ξαναλέμε, στὴν κρίσιμη τούτῃ ὀρα πανταχοῦ. Θὰ τὸ ἴδοῦμε πλατύτερα, ἀναλυτικώτερα κ' ἐμφαντικώτερα σὲ μιά σειρά σημειωμάτων ἀπὸ τὶς στήλες αὐτές.

Λ. Π.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Κάθε ἐκδοσὴ ποῦ λαβαίνουμε, τὴν ἀναγγέλλουμε καὶ τὴν κρινουμε).

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ: «Μακρὰ ἀπ' τὸν κόσμο» κ' ἄλλα διηγήματα. — Ἐκδότης: Γ. Ν. Σιδέρης — Ἀθήναι 1921. — Ὁ τέταρτος, κατὰ σειρά, φθεινὸς τόμος τοῦ Δ. Βουτυρά, ποῦ εἶδε τὸ φῶς, ἐδῶ καὶ λίγες μέρες, στὴ σειρά τῶν ἐκδόσεων τοῦ κ. Σιδέρη.

Θᾶπρως νὰ γράψουμε κάτι πλατύτερο γιὰ τὸ καινούριο βιβλίο τοῦ ἐκλεκτοῦ συνεργάτη μας, μὰ, θαρροῦμε, πὸς εἶναι ἀρκετὰ δύσκολο κὶ ἄσκοπο, νὰ προσθήσῃ κανεὶς, ἔστω καὶ δυὸ λέξεις, στὰ ὀσα ἔχουν γραφτεῖ καὶ γράφονται γιὰ τὸ πολύτροπο εἶδος τῶν διηγημάτων τοῦ Δ. Βουτυρά.

Ἔτσι ἀπ' τὴν ἀνάλυση ποῦκανε ὁ κ. Λέων Κουκούλας, στὸ 80 καὶ 90 φύλλο τῆς «Μούσας», ἀπάνω στὸ διήγημα τοῦ Βουτυρά, νομίζουμε, πὸς δὲν ἔχουμε νὰ προσέσσουμε τίποτα. Ἐδῶ θάρκεστοῦμε μονάχα ν' ἀναφέρουμε ἀπ' τὸν τόμον αὐτό, τὰ διηγήματα ἐκεῖνα, ποῦ τραβοῦν περισσότερο τὴν προσοχὴ τοῦ ἀναγνώστη: Καὶ τέτοια εἶναι ἀρκετὰ: Τὸ «Μακρὰ ἀπ' τὸν κόσμο», πρῶτο τοῦ τόμου, «Τὸ ξεχαρβάλωμα», ποῦ πρωτοδημοσιεύθηκε στὴ «Μούσα» (φύλλα: 5, 6 καὶ 7) καὶ ποῦ εἶναι ἀπ' τὰ καλύτερα τοῦ τόμου, τὸ χαριτωμένο «Κοριτσάκι μὲ τὰ κόκκινα», «Τὸ σπῆτι τοῦ γλεντιοῦ» καὶ «Τὸ βουβὸ σπῆτι».

ΑΝΤ. ΓΑΒΡΙΗΛ «Οἱ χοῖροι ὀρίζουσιν, τὰ χοιρίδια ποῖζουσιν, οἱ ὀφεις ἴθζουσιν» — Ἐν Ἀθήναις 1921 — Δρχ. 1.50. Ὁ συγγραφέας, ἔνας ζωηρὸς ἀπολογητὴς τῆς δημοτικιστικῆς ἰδέας. Τὸ βιβλίο, γραμμένο ἀπὸ ἔνα

ὀλο τὸ μεταρρυθμιστικὸ ἔργο: πὸς ἡ ἐπιτροπὴ ἀδικεῖ τ' ἀναγνωστικά εἶτε καταδικάζοντας τα ὀμαδικὰ καὶ — τὸ σπουδαιότερο — μὲ ψεύτικα καὶ φαντασιώδικα ἐπιχειρήματα, εἶτε ἄκριτα ἢ μὲ κριτήρια δευτερεύουσας σημασίας ἐδῶ ἀναφέρει ὁ Τρ. τὸ ἀλφαβητάριο τοῦ Δελμούζου καὶ ὑπερασπίζει μὲ 16 τρανὰ καὶ σαρταριστὰ ἐπιχειρήματα τὸ ἀλφαβητάριο αὐτό, ποῦ, κατὰ τὴ γνώμη μας, εἶναι ἀσύγκριτα, τὸ καλύτερο ἀπ' ὀσα ἐπρόσφεραν ὀς τώρα στὸ Ἐλληνόπουλο. Παρακάτω ἐξετάζονται οἱ «φαιδρολογίες τῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς σχολικῆς γλώσσας καὶ γιὰ τ' ἀνήθικα μέσα ποῦ τάχα μεταχειρίστηκε ἡ μεταρρύθμιση γιὰ νὰ πετύχει». Καὶ κλείνει τὴ μελέτη τοῦ ὀ Τρ. μὲ μιά θερημὴ ἀπολογία τῆς Ἐκπαιδευτικῆς μεταρρύθμισης καὶ τοῦ Ἐ. Ὁμίλου, ποῦ, μὲ τὸ Ἐλληνιστικὸν τοῦς πρόγραμμα, ἐπεδίωξαν τὴν ἀνάσταση διὰ τῆς παιδείας ἔνος ἀληθινὰ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Εἴπαμε ὀτι ὀ Τρ. ἐπέτυχε στὴν ἀπάντησή του. Κὶ ἀλήθεια πέτυχε. Πέτυχε γιὰτὶ μέσα σὲ κάθε σελίδα, σὲ κάθε κεφάλαιο, ξεχωρίζει ὁ ἀγῶς του ἰδεαλισμοῦ ποῦ, βοηθημένος κὶ ἀπ' τὸ αἰσθημα, ξεχύνεται σὲ μεσιές, γλυκὲς φράσεις, ποῦ μοσκοβολᾶνε κάποιου ἔλληνικοῦ θυμοριοῦ τὸ ἄρωμα. Ἐνῶ τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ βιβλίο τί μυρίζει; Ἐκεῖνο βρωμαεῖ ἀπὸ τὴ μούχλα τοῦ «ἐγκεφάλου τῆς» καὶ τῶν μεσαιωνικῶν μπουντρουμιῶν, ὀπου μέσα φαίνεται ὀτι περνᾶνε τὶς μέρες τοῦς οἱ σοφοὶ τῆς συγγραφεῖς.

— ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ —

Λάβαμε τοῦτο τὸ μήνα τὰ περιοδικὰ: «Ο ΛΟΓΟΣ». Μηνιαῖο περιοδικὸ — Διευθυντής: Γιάννης Χαλκούσης τῆς ὀλης: Λ. Πράσινος — Γραφεῖα: Γεοῖλ Σοκὰκ 29, Διαμερίσματα Μπουγδάνου, Πέρα. — Συνδρομὴ χρονιατικὴ φρ. 24, ἔξαμήνη τὰ μισά. Ὁ διπλὸς ἀριθμὸς 7—8 δρ. 3,30 — Ξεχωρίζουμε: **Ψυχᾶρης**: Τὸ ἄτοπο φέροσμο τοῦ «Νουμᾶ», **Τέλλος Ἄγρας**: Ρομάντισο καὶ Ἐλισσαῖος Γιανίδης: Ἡ τονικὴ μεταρρύθμιση (ὑπέροχη γλωσσικὴ μελέτη).

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ». Μηνιαῖον περιοδικόν. — Διευθυντήρια: Εὐγενία Ζωγράφου — Γραφεῖα: Μενάνδρου 83, Ἀθήναι — Συνδρομὴ δρ. 15. Τὸ τεῦχος 1.50.

«Ο ΦΑΡΟΣ». Ἐβδομαδιαῖον περιοδικόν. — Ἐκδόται: Ν. Μεταξᾶς καὶ Γ. Λάλας — Γραφεῖα: Ὁδὸς Σίντι Μιτουᾶλι 30, Ἀλεξάνδρεια (Ἀίγυπτος). — Συνδρομὴ Γ. Δ. 100. Λάβαμε τὰ φύλλα 55, 56.

«ΕΩΝ». Δεκοπενθήμερος Φιλοσοφικὴ καὶ Μεταφυσικὴ ἐπιθεώρησις. — Διευθυντής: Α. Χατζηλαποστόλου. — Συνδρομὴ δρχ. 12. — Τὸ φύλλον δρχ. 1. — Γραφεῖα: Ναυαρίνου 12. Ἀθήναι.

«ΓΡΑΜΜΑΤΑ». Νέα περῖοδος. Δίμηνο περιοδικὸ — Διευθυντής Σ. Πάργας. Γραφεῖα: Μωχαμὲτ Ἀλί 17. Ἀλεξάνδρεια.

«LA REVUE CRITIQUE DES IDEES ET DES LIVRES». Paraît le 10 et le 25 de chaque mois. Directeur: Jean Rivain. Abonn. étranger Frs. 75. Boulevard Saint Germain 155. Paris.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΕ

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

“ Ν Η Π Ε Ν Θ Η , ,

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ ΣΤΟ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

ΤΙΜΗ ΔΡ. 3

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ “ΜΟΥΣΑΣ,”

ΠΕΙΡΑΙΑΣ : Ἡλιάδης καὶ Σῶμος (Λεωφ. Σωκράτους)

» : Χ. Παπαδάκης (Ὀδὸς Κολοκοτρώνη)

ΛΑΡΙΣΣΑ : Ἀδελφοὶ Παπακωνσταντίνου

ΧΙΟΣ : Π. Ἰατρίδης (Ὀδὸς Μητροπόλεως)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : Τριανταφύλλου

» : Καστρινάκης καὶ Γεωργαντᾶς

ΚΑΪΡΟ : Στανρινὸς καὶ Σια (23, Rue Kasr—El—Nil)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ : Χρυσάνθης καὶ Σαούλης (Boulevard Ramleh)

ΣΜΥΡΝΗ : Ἀπ. Ν. Μαγγανάρης

ΚΑΒΑΛΑ : Νικόλ. Β. Πάτρας

ΑΔΕΛΦΟΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΗ

ΕΞΠΡΕΣ

ΑΘΗΝΑ—ΠΑΤΡΑ—ΠΕΙΡΑΙΑΣ—ΛΟΝΔΙΝΟ

Μεταφορές γιὰ ὅλον τὸν Κόσμο—Ἐκτελωνισμοὶ—Τράνζιτο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡ. Π. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ

Τυπωθήκανε καὶ πωλιούνται σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα:

Γρηγορ. Ξενοπούλου

Ἡ ΛΕΞΗ «ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ» Δρ. 2.—

Ἰωάν. Μ. Παναγιωτοπούλου

ΤΟ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ

Δραχ. 2.50

Θὰ τυπωθοῦν ἀργότερα :

Τέλλου Ἄγρα

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ JEAN MORÉAS

Ludovic Halevy

ΔΙΑΛΕΧΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

(Ξαναγεννημένοι, ἢ «Πηγελόπη», στὴν Ὀπερὰ)
κι ἄλλα.

Ἡ «ΜΟΥΣΑ» ΣΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΛΕΠΤΑ 80